

GRUPA TORPOL S.A.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2018 ROKU
WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO**

Poznań, 15 marca 2019 roku

Spis treści

Spis treści.....	1
Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	6
Skonsolidowany bilans.....	7
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	9
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	10
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające.....	11
1. Informacje ogólne.....	11
2. Skład Grupy.....	12
3. Skład Zarządu jednostki dominującej.....	13
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	14
5. Akcjonariat jednostki dominującej.....	14
6. Stan posiadania akcji jednostki dominującej przez osoby zarządzające i nadzorujące Jednostkę.....	14
7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	15
7.1. Profesjonalny osąd.....	15
7.2. Niepewność szacunków.....	16
8. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	18
8.1. Oświadczenie o zgodności.....	18
8.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego.....	19
9. Nowe standardy rachunkowości.....	19
9.1. Wdrożenie MSSF 16.....	20
10. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji.....	22
11. Istotne zasady rachunkowości.....	22
11.1. Zasady konsolidacji.....	22
11.2. Udział we wspólnym działaniu.....	23
11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu.....	23
11.4. Przeliczenie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	23
11.5. Rzeczowe aktywa trwałe.....	24
11.6. Aktywa niematerialne.....	25
11.7. Koszty prac badawczych i rozwojowych.....	25
11.7.1. Wartość firmy.....	26
11.8. Leasing.....	27
11.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych.....	27
11.10. Koszty finansowania zewnętrznego.....	28
11.11. Aktywa finansowe – polityka rachunkowości stosowana począwszy od dnia 1 stycznia 2018 roku.....	28
11.12. Utrata wartości aktywów finansowych – polityka rachunkowości stosowana począwszy od dnia 1 stycznia 2018 roku.....	30
11.13. Aktywa finansowe – polityka stosowana do 31 grudnia 2017 roku.....	31
11.14. Utrata wartości aktywów finansowych – polityka stosowana do dnia 31 grudnia 2017 roku ..	32
11.14.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	32
11.14.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu.....	33
11.14.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	33
11.15. Zapasy.....	33
11.16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	34
11.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.....	34

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

11.18. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	34
11.19. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	35
11.20. Rezerwy	35
11.21. Odprawy emerytalne	36
11.22. Przychody	36
11.22.1 Przychody – polityka rachunkowości stosowana od dnia 1 stycznia 2018 roku	
36	
11.22.2 Przychody – polityka rachunkowości stosowana do dnia 31 grudnia 2017 roku	
40	
11.23. Podatki	42
11.23.1 Podatek bieżący	42
11.23.2 Podatek odroczony	42
11.23.3 Podatek od towarów i usług	43
11.23.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych	43
11.24. Zysk netto na akcję	44
11.25. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	44
11.25.1 MSSF 15 Przychody z umów z klientami	44
11.25.2 MSSF 9 Instrumenty finansowe	45
11.25.3 Pozostałe	47
12. Segmenty operacyjne	48
12.1. Segmenty operacyjne	49
12.2. Informacje geograficzne	50
13. Przychody i koszty	51
13.1. Przychody z umów z klientami	51
13.1.1 Przychody w podziale na kategorie	51
13.1.1 Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami	52
13.1.2 Zobowiązania do wykonania świadczenia	52
13.2. Pozostałe przychody operacyjne	53
13.3. Pozostałe koszty operacyjne	53
13.4. Przychody finansowe	53
13.4.1 Przychody z tytułu odsetek	53
13.4.2 Inne przychody finansowe	53
13.5. Koszty finansowe	54
13.6. Koszty według rodzajów	54
13.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat	54
13.8. Koszty świadczeń pracowniczych	55
14. Podatek dochodowy	55
14.1. Obciążenie podatkowe	55
14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	55
14.3. Odroczony podatek dochodowy	56
15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	57
16. Rzeczowe aktywa trwałe	58
17. Zysk/Strata przypadający na jedną akcję	59
18. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych	60
19. Leasing	60
19.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego	60
19.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego	61
20. Aktywa niematerialne	62
21. Wartość firmy	64
22. Udział we wspólnych ustaleniach umownych	65

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

22.1.	Wspólne działanie – NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna	65
22.2.	Udział we wspólnym przedsięwzięciu.....	65
22.3.	Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach	66
23.	Pozostałe aktywa	66
23.1.	Rozliczenia międzyokresowe w aktywach	66
24.	Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	66
25.	Świadczenia pracownicze	66
26.	Zapasy	67
27.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	67
28.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	69
29.	Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych	70
30.	Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe.....	71
30.1.	Kapitał podstawowy	71
30.1.1	Wartość nominalna udziałów/akcji	71
30.1.2	Akcjonariusze o znaczącym udziale.....	72
30.2.	Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe	72
30.3.	Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	73
31.	Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.....	73
32.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	74
33.	Rezerwy	76
33.1.	Zmiany stanu rezerw	76
33.2.	Inne rezerwy	76
34.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	77
34.1.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania	77
34.2.	Rozliczenia międzyokresowe w pasywach.....	78
35.	Zobowiązania warunkowe	79
35.1.	Sprawy sądowe.....	80
35.2.	Rozliczenia podatkowe.....	83
36.	Informacje o podmiotach powiązanych	83
36.1.	Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	84
36.2.	Pożyczka udzielona członkowi Zarządu.....	84
36.3.	Wynagrodzenie kadry kierowniczej Grupy	84
36.3.1	Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	84
37.	Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	84
38.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	85
38.1.	Ryzyko stopy procentowej	85
38.2.	Ryzyko walutowe	85
38.3.	Ryzyko kredytowe.....	86
38.4.	Ryzyko koncentracji	87
38.5.	Ryzyko związane z płynnością.....	87
39.	Instrumenty finansowe.....	88
39.1.	Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	88

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

39.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	89
39.3. Ryzyko stopy procentowej	91
40. Zarządzanie kapitałem	91
41. Struktura zatrudnienia.....	92
42. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	92
Załącznik 1. Działalność zaniechana	95

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

		Rok zakończony 31 grudnia 2018	Rok zakończony 31 grudnia 2017
	<i>Nota</i>		
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży usług	13.1	1 523 356	714 838
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów		2 301	4 049
Przychody ze sprzedaży		1 525 657	718 887
Koszt własny sprzedaży	13.6	1 442 547	676 048
Zysk/Strata brutto ze sprzedaży		83 110	42 839
Koszty sprzedaży	13.6	1 298	535
Koszty ogólnego zarządu	13.6	30 353	21 741
Zysk/Strata ze sprzedaży		51 459	20 563
Pozostałe przychody operacyjne	13.2	1 369	1 158
Pozostałe koszty operacyjne	13.3	1 160	500
Zysk /Strata z działalności operacyjnej		51 668	21 221
Przychody z tytułu odsetek	13.4.1	806	3 525
Inne przychody finansowe	13.4.2	262	117
Koszty finansowe	13.5	3 882	4 821
Udział w zysku wspólnego przedsięwzięcia		-438	21
Zysk /Strata brutto		48 416	20 063
Podatek dochodowy	14.1	8 970	10 302
Zysk/Strata netto z działalności kontynuowanej za okres		39 446	9 761
Działalność zaniechana			
Zysk /Strata za rok obrotowy z działalności zaniechanej netto	zał. 1	-20 289	-36 545
Zysk/Strata netto za rok obrotowy		19 157	-26 784
Przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		19 153	-26 714
Udziałom niekontrolującym		4	-70
Zysk/Strata na jedną akcję (w złotych):			
- średnioważona liczba wyemitowanych akcji zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk		22 970	22 970
-podstawowy i rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej		0,83	-1,16

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Zysk/Strata netto za okres		19 157	-26 784
Inne całkowite dochody			
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		-53	-24
Zyski/Straty aktuarialne		-64	-29
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	14.1	11	5
Pozostałe		-7	0
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		253	378
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		178	446
Wycena – rachunkowość zabezpieczeń		93	-86
Podatek dochodowy dotyczący składników które mogą być przeniesione w okresach późniejszych na wynik finansowy		-18	18
Inne całkowite dochody netto		200	354
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES		19 357	-26 430
Całkowity dochód przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		19 353	-26 360
Udziały niekontrolujące		4	-70

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

SKONSOLIDOWANY BILANS

na dzień 31 grudnia 2018 roku

	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
AKTYWA			
Aktywa trwałe		142 858	154 825
Rzeczowe aktywa trwałe	16	117 932	118 039
Wartość firmy	21	9 008	9 008
Aktywa niematerialne	20	471	647
Udziały we wspólnych przedsięwzięciach	22	878	1 315
Udzielone pożyczki		4	5
Należności długoterminowe	27	9 810	7 453
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	14.3	2 310	11 287
Rozliczenia międzyokresowe	23.1	2 445	7 071
Aktywa obrotowe		700 485	635 620
Zapasy	26	58 459	61 622
Należności z tytułu dostaw i usług	27	299 912	248 459
Aktywa z tytułu umów z klientami oraz inne niezafakturowane przychody	27	289 680	106 759
Pozostałe należności finansowe	27	2 610	3 689
Pozostałe należności niefinansowe	27	9 250	20 574
Rozliczenia międzyokresowe	23.1	6 568	8 073
Oprocentowane kredyty i pożyczki		56	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	33 942	186 376
Pozostałe aktywa finansowe		8	68
SUMA AKTYWÓW		843 343	790 445
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA			
Kapitał własny ogółem		200 832	181 475
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		201 810	182 457
Kapitał podstawowy	30.1	4 594	4 594
Pozostałe kapitały rezerwowe	30.2	138 711	138 711
Kapitały zapasowe	30.2	58 149	58 918
Zyski zatrzymane		422	-19 500
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		-178	-356
Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/straty aktuarialne)		112	90
Udziały niekontrolujące		-978	-982
Zobowiązania długoterminowe		68 352	62 851
Oprocentowane kredyty i pożyczki	32,34.1	4 000	0
Rezerwy	32,33.1	935	798
Pozostałe zobowiązania finansowe	32,34.1	63 417	62 053
Zobowiązania krótkoterminowe		574 159	546 119
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	34.1	274 596	219 976
Kredyty i pożyczki	32,34.1	55 993	24 225
Pozostałe zobowiązania finansowe	34.1	17 754	20 651
Zobowiązania z tytułu umów z klientami i przychodów przyszłych okresów	34.1	5 307	21 209
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	34.1	189 153	239 679
Rozliczenia międzyokresowe	34.2,34.1	27 211	16 885
Rezerwy	33.1	4 145	3 494
Zobowiązania razem		642 511	608 970
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		843 343	790 445

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŃYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk /Strata brutto z działalności kontynuowanej		48 416	20 063
Zysk /Strata brutto z działalności zaniechanej		-20 289	-35 469
Zysk/Strata brutto razem		28 127	-15 406
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	13.7	17 412	14 921
Zysk na działalności inwestycyjnej		1 002	-84
Zmiana stanu należności i aktywów z tytułu umów z klientami	29	-224 052	-89 682
Zmiana stanu zapasów	29	3 163	-43 085
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	29	-11 943	198 589
Przychody z tytułu odsetek		-1 328	- 3 570
Koszty z tytułu odsetek		3 677	4 042
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	29	16 457	-665
Zmiana stanu rezerw	29	788	-10 029
Podatek dochodowy zapłacony/zwrócony		0	13 539
Pozostałe	29	200	353
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-166 497	68 923
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		106	260
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	29	-8 828	-16 051
Udzielone pożyczki jednostkom powiązanym		-73	0
Odsetki otrzymane		1 119	1 742
Pozostałe	29	-1 317	-608
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-8 993	-14 657
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		-12 537	-15 622
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		71 430	28 863
Wykup dłużnych papierów wartościowych		0	-40 000
Splata pożyczek/kredytów		-35 662	-43 622
Odsetki zapłacone		-2 848	-3 659
Pozostałe	29	2 673	9 152
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		0	-10 107
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		23 056	-74 995
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-152 434	-20 729
Zmiana statusu rachunku bankowego opisanego w nocie 28		0	0
Środki pieniężne na początek okresu		186 376	207 105
Środki pieniężne na koniec okresu*		33 942	186 376

* W nocie 28 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

	<i>Nota</i>	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe*</i>	<i>Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy - pozostały</i>	<i>Zyski zatrzymane / niepokryte straty</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej</i>	<i>Kapitał z aktualizacji wyceny (zyski/ straty aktuarialne)</i>	<i>Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	<i>Udziały niekontrolujące</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2018	30.1, 30.2	4 594	138 711	54 617	4 301	-19 500	-356	90	182 457	-982	181 475
- Zysk roku		0	0	0	0	19 153	0	0	19 153	4	19 157
- Inne całkowite dochody netto		0	0	0	0	0	178	22	200	0	200
Całkowity dochód za okres		0	0	0	0	19 153	178	22	19 353	4	19 357
Podział wyniku		0	0	0	-769	769	0	0	0	0	0
Dywidenda		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Na dzień 31 grudnia 2018	30.1, 30.2	4 594	138 711	54 617	3 532	422	-178	112	201 810	-978	200 832

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Nota	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały rezerwowe*	Kapitał zapasowy - Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy - pozostały	Zyski zatrzymane / niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2017	30.1,30.2	4 594	133 457	54 617	4 301	22 575	-802	182	218 924	-912	218 012
- Zysk roku		0	0	0	0	-26 714	0	0	-26 714	-70	-26 784
- Inne całkowite dochody netto		0	0	0	0	0	446	-92	354	0	354
Całkowity dochód za okres		0	0	0	0	-26 714	446	-92	-26 360	-70	-26 430
Podział wyniku		0	5 254	0	0	-5 254	0	0	0	0	0
Dywidenda		0	0	0	0	-10 107	0	0	-10 107	0	-10 107
Na dzień 31 grudnia 2017	30.1,30.2	4 594	138 711	54 617	4 301	-19 500	-356	90	182 457	-982	181 475

*Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz kapitału niepodlegającego podziałowi.

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura
Rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa kapitałowa Torpol składa się z Torpol S.A. („jednostka dominująca”, „spółka”, „Torpol”) i jej spółek zależnych. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Torpol Spółka z o.o. została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 30 listopada 1999 roku. Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000156087. Spółce nadano numer statystyczny REGON 639691564.

Dnia 2 stycznia 2012 roku Torpol Spółka z o.o. została przekształcona w spółkę akcyjną pod firmą Torpol Spółka Akcyjna. Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 30 grudnia 2011 roku spółka Torpol S.A. została zarejestrowana w dniu 2 stycznia 2012 roku w Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000407013. Przekształcenie nastąpiło w trybie art. 551 § 1 i nast. Kodeksu Spółek Handlowych, ze skutkami określonymi w art. 553 Kodeksu Spółek Handlowych, zgodnie z którym spółce Torpol S.A. (jako spółce przekształconej) przysługują wszystkie prawa i obowiązki Torpol Spółka z o.o. (spółki przekształcanej).

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której ówczesny właściciel Polimex – Mostostal S.A. sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Cena nominalna oferowanej akcji i praw do akcji wyniosła 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu dotychczasowego, jedynego akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji) o wartości nominalnej 0,20 zł każda.

Siedziba Spółki mieści się w Poznaniu (61-052), ul. Mogileńska 10G. Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest realizacja projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Grupa wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych, realizuje usługi projektowe.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Torpol S.A. wraz z zarejestrowanym w grudniu 2010 roku oddziałem w Norwegii Torpol Norge NUF oraz następujące spółki zależne:

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Grupy w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	
1	Afta Sp. z o.o.*	Ul. Sarmacka 7, Poznań	unieszkodliwianie odpadów	100,00%	100,00%	61
2	Torpol Norge A.S.**	Brobekkveien 80a, Oslo	rozwój kolei, zarówno nad i pod ziemią	100,00%	100,00%	4 738
3	Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.** wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.	Ul. Długa 5, Wysogotowo	działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	90,93%	90,93%	2 004
4	Torpol d.o.o. za usluge**	Medimurska 21, 10000 Zagreb	wykonywanie usług kolejowych	100,00%	100,00%	12
*	Jednostka konsolidowana metodą pełną do 30 września 2018 roku. Z dniem 01 października Spółka została postawiona w stan likwidacji					
**	Jednostka konsolidowana metodą pełną					

W dniu 22 kwietnia 2015 roku został podpisany statut spółki Torpol Norge A.S. Spółka została zarejestrowana w Norwegii 19 maja 2015 roku. Kapitał zakładowy Torpol Norge AS wynosi 2 000 000 NOK i dzieli się na 2 000 000 udziałów o wartości nominalnej 1 NOK każdy. Torpol S.A. objął udziały za kwotę 10 000 000 NOK. W dniu 20 grudnia 2018 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Torpol Norge podjęło uchwałę w przedmiocie otwarcia procesu likwidacji Spółki. Proces likwidacji obejmować będzie zakończenie bieżącej działalności Spółki poprzez wypełnienie wszystkich zobowiązań przy równoległym uzyskaniu środków finansowych poprzez ściąganie wszystkich należności i upłynnienie majątku Spółki w drodze sprzedaży.

W listopadzie 2015 roku Torpol S.A. nabyła 1 002 udziały w Spółce Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. (wcześniej Dimark Oil&Gas Sp. z o.o.) za kwotę 204 tysiące złotych. W grudniu 2015 roku Torpol S.A. objęła 9 000 nowoutworzonych udziałów w Torpol Oil&Gas Sp. z o.o. za kwotę 1 800 tysięcy złotych. Płatności warunkowe nie występują. W wyniku transakcji powstała wartość firmy w wysokości 874 tysiące złotych jako różnica pomiędzy ceną nabycia a udziałem Grupy w aktywach netto Spółki (nota 22). W 2016 roku Grupa dokonała odpisu aktualizującego wartość wartość firmy w wysokości 874 tysiące złotych. Na dzień bilansowy udziały niekontrolujące wynoszą 998 udziałów.

W dniu 18 lutego 2016 roku w Chorwacji została zarejestrowana Spółka Torpol d.o.o. za usluge, w której Grupa posiada 100% udział w kapitale.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Grupa posiada udział we wspólnych przedsięwzięciach (1) i wspólnych działaniach (2):

Lp.	Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	% udział Spółki w kapitale		Cena nabycia w tysiącach złotych
				31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	
1	Lineal Sp. z o.o.	ul. Sarmacka 7, Poznań	usługi specjalistycznego projektowania	50,00%	50,00%	506
2	NLF Torpol Astaldi spółka cywilna	Pl. B. Sałacińskiego 1, Łódź	projekt Nowa Łódź Fabryczna	50,00%*	50,00%*	5

*Szczegóły w nocie 22.1

Podstawowe dane ekonomiczno-finansowe, charakteryzujące działalność jednostek zależnych i współzależnych w obecnym i ubiegłym roku obrotowym, przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2018	Suma bilansowa	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Kapitał własny	Zobowiązania	Przychody ze sprzedaży	Wynik finansowy netto
Torpol Norge AS	2 688	344	2 016	672	-35 155	37 843	2 857	-17 397**
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	12 412	251	929	11 483	-3 231	15 643	26 761	40
Torpol d.o.o. za usluge*	9	8	0	9	-69	78	0	-30
Lineal Sp. z o.o. *	1 172	325	29	1 143	766	406	1 227	-875
NLF Torpol Astaldi sc	13 013	270	146	12 867	10	13 003	3 472	0
31 grudnia 2017	Suma bilansowa	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Kapitał własny	Zobowiązania	Przychody ze sprzedaży	Wynik finansowy netto
Afta Sp. z o.o. *	28	3	0	28	-83	111	0	-6
Torpol Norge AS	19 978	2 050	8 288	11 690	-14 420	34 398	54 427	-16 801**
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	10 570	328	649	9 921	-3 346	13 916	19 893	-769
Torpol d.o.o. za usluge*	13	8	0	13	-38	51	0	-29
Lineal Sp. z o.o. *	2 459	575	35	2 424	1 841	618	2 287	43
NLF Torpol Astaldi sc	14 790	160	238	14 553	10	14 780	13 115	0

* Spółka nie podlegająca badaniu.

** Różnica do Załącznika nr 1 wynika z korekt konsolidacyjnych

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W skład Zarządu jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2018 roku wchodził:

- Pan Grzegorz Grabowski - Prezes Zarządu
- Pan Krzysztof Miler - Wiceprezes Zarządu
- Pan Marcin Zachariasz - Wiceprezes Zarządu
- Pan Tomasz Krupiński - Wiceprezes Zarządu

W okresie 12 miesięcy 2018 roku wystąpiły następujące zmiany w składzie Zarządu:

- Pan Michał Ulatowski - rezygnacja z funkcji Wiceprezesa Zarządu w dniu 30 lipca 2018 roku
- Pan Marcin Zachariasz - powołanie w dniu 1 października 2018 roku z dniem 15 października 2018 roku na funkcję Wiceprezesa Zarządu.

Pomiędzy datą bilansową a datą zatwierdzenia sprawozdania finansowego zmiany w składzie Zarządu nie wystąpiły.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

W skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej na dzień 31 grudnia 2018 roku wchodzi:

- Pani Jadwiga Dyktus	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Pani Monika Domańska	- Sekretarz Rady Nadzorczej
- Pan Tadeusz Kozaczyński	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Jerzy Suchnicki	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Tomasz Hapunowicz	- Członek Rady Nadzorczej
- Pan Konrad Orzełowski	- Członek Rady Nadzorczej

W okresie 12 miesięcy 2018 roku zmiany w składzie Rady Nadzorczej nie wystąpiły.

W okresie od dnia bilansowego 31 grudnia 2018 roku do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji skład Rady Nadzorczej nie zmienił się.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 15 marca 2019 roku.

5. Akcjonariat jednostki dominującej

Według posiadanych przez Torpol S.A. informacji, struktura akcjonariatu Torpol S.A. na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawia się w następujący sposób:

<i>Akcjonariusz</i>	<i>Liczba akcji</i>	<i>Liczba głosów</i>	<i>% udział w kapitale zakładowym</i>
TF Silesia Sp. z o.o.	8 728 600	8 728 600	38,00%
Nationale-Nederlanden OFE	2 000 000	2 000 000	8,71%
PKO TFI*	2 019 209	2 019 209	8,79%
NN Investment Partners TFI S.A.*	1 886 071	1 886 071	8,21%
Pozostali	8 336 120	8 336 120	36,29%
RAZEM	22 970 000	22 970 000	100,00%

* dotyczy akcji będących w posiadaniu zarządzanych przez podmiot funduszy

6. Stan posiadania akcji jednostki dominującej przez osoby zarządzające i nadzorujące Jednostkę

Akcje Torpol S.A. nabyte w ramach publicznej oferty będące w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania prezentuje poniższa tabela:

<i>Imię i nazwisko</i>	<i>Stanowisko</i>	<i>Liczba akcji 31 grudnia 2018</i>	<i>Liczba akcji 31 grudnia 2017</i>
Grzegorz Grabowski	Prezes Zarządu	0	0
Krzysztof Miler	Wiceprezes Zarządu	7 523	7 523
Marcin Zachariasz	Wiceprezes Zarządu	0	0
Tomasz Krupiński	Wiceprezes Zarządu	0	0

Członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej jednostki dominującej nie posiadają udziałów i akcji w jednostkach zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

7. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

7.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa. W szczególności profesjonalny osąd dotyczył poniższych obszarów:

Zobowiązanie do wykonania świadczenia

Grupa ujmuje przychody ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu. Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Grupa stosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia). Budżety poszczególnych kontraktów podlegają formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej. Jeżeli Grupa nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

Klasyfikacja segmentów operacyjnych

Grupa klasyfikuje segmenty operacyjne w oparciu o cechy gospodarcze oraz następujące aspekty: rodzaj produktów i usług, rodzaj procesów produkcyjnych, rodzaj lub grupa klientów na produkty i usługi, metody stosowane przy dystrybucji produktów lub świadczeniu usług oraz jeśli ma to zastosowanie, rodzaj środowiska regulacyjnego, na przykład obszar bankowości, ubezpieczeń lub użyteczności publicznej. Biorąc powyższe pod uwagę świadczone usługi i sprzedawane produkty zostały podzielone dla celów zarządczych na segmenty operacyjne odpowiadające segmentom sprawozdawczym: drogi kolejowe, drogi tramwajowe, pozostałe (nota 12).

Identyfikacja ośrodka wypracowującego środki pieniężne przy teście na utratę wartości firmy i aktywów trwałych

Grupa dokonała identyfikacji ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jaki stanowi segment kolejowy, przy teście na utratę wartości firmy i aktywów trwałych kierując się podobieństwem cech gospodarczych, w tym m.in. podobieństwem procesów produkcyjnych oraz tę samą grupą odbiorców świadczonych usług pomiędzy połączonymi segmentami: drogi kolejowe i infrastruktura elektroenergetyczna (segment, który pierwotnie był przypisany do wartości firmy powstałej na zakupie spółki Elmont).

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadanego przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji. Leasing, w którym znacząca część ryzyka i korzyści z tytułu własności pozostaje udziałem leasingodawcy stanowi leasing operacyjny. Leasing rzeczowych aktywów trwałych, gdzie grupa ponosi zasadniczo wszystkie ryzyka i czerpie zasadniczo wszystkie korzyści związane z prawem własności, klasyfikowany jest jako leasing finansowy (dodatkowe informacje zostały zawarte w notach 11.8, 19.1). Grupa kieruje się głównie analizą wartości wykupu środka trwałego jeżeli wartość ta jest poniżej przyszłej wartości rynkowej leasing ujmowany jest jako finansowy, w innych przypadkach analizowane są pozostałe warunki wskazane w MSR 17.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego związanego z wyodrębnieniem zorganizowanej części przedsiębiorstwa

W roku 2011 Zarząd Spółki z Grupy wyodrębnił zorganizowaną część przedsiębiorstwa i wniósł ją aportem do spółki zależnej. Zarząd Spółki ocenił skutki podatkowe wniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego (w wysokości 13 167 tysięcy złotych) od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa. Prawdopodobność rozliczeń podatkowych w tym zakresie była potwierdzana w drodze indywidualnych interpretacji podatkowych. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło na dzień 31 grudnia 2016 roku 6 581 tysięcy złotych. W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd jednostki dominującej dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy. Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 14.3

Rozpoznanie i utrata kontroli nad jednostkami

Grupa kieruje się profesjonalnym osądem przy ocenie momentu rozpoczęcia i zakończenia sprawowania kontroli nad jednostkami powiązanymi uwzględniając wszystkie okoliczności mające wpływ na sprawowanie kontroli. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką, wówczas gdy jest narażona, lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Przy ocenie zakończenia kontroli Grupa bierze pod uwagę przede wszystkim przesłanki prawne, tj. wynikające z mocy prawa (np. Kodeksu Spółek Handlowych, postanowień sądu) oraz przesłanki ekonomiczne dotyczące każdej spółki oddzielnie, poprzez monitorowanie jej sytuacji gospodarczej i finansowej na dzień bilansowy.

Klasyfikacja wspólnych ustaleń umownych

Grupa określa czy sprawuje kontrolę oraz ustala rodzaj wspólnego ustalenia umownego, w które jest zaangażowana, oceniając swoje prawa i obowiązki wynikające z ustalenia oraz uwzględniając strukturę i formę prawną ustalenia oraz uzgodnione przez strony warunki umowy.

Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa zaklasyfikowała udział w spółce Lineal Sp. z o.o. jako wspólne przedsięwzięcie. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w nocie nr 22.2.

Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa zaklasyfikowała udział w spółce NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna jako wspólne działanie. Dodatkowe informacje przedstawione zostały w nocie nr 22.1.

W przypadku gdy Grupa jest liderem konsorcjum, w którym nie można wykazać, że Grupa ma decydujący wpływ na decyzje podejmowane przez konsorcjantów, Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat przychody i koszty związane z realizacją kontraktów budowlanych jedynie w zakresie wynikającym z udziału Grupy w konsorcjum. Grupa rozpoznaje w bilansie tą część aktywów i zobowiązań, która przypada udziałowi Grupy we wspólnie kontrolowanej działalności. Zgodnie z MSSF nr 11 Grupa klasyfikuje konsorcja jako wspólne działanie w przypadku gdy występuje współkontrola. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 22.3.

7.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Ujmowanie przychodów

W ramach umów z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych Grupa tworzy aktywo nieposiadające alternatywnego zastosowania i ma prawo do otrzymania zapłaty za świadczenia wykonane do danego dnia. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Grupa stosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia budżet kontraktu). Budżety poszczególnych kontraktów podlegają formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej. Jeżeli stopień zaawansowania niezakończonych usług nie może być na dzień bilansowy ustalony w sposób wiarygodny, to przychód ustala się w wysokości poniesionych w danym okresie obrotowym kosztów, nie wyższych jednak od kosztów, których pokrycie w przyszłości przez zamawiającego jest prawdopodobne. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 14.1.

Wdrożenie MSSF 15 w badanym roku nie miały istotnego wpływu na metody szacunków.

Utrata wartości aktywów

Grupa przeprowadziła test na utratę wartości aktywa trwałego, które wymaga corocznego testowania: wartości firmy, która została rozpoznana na skutek nabycia przez Grupę spółki Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o. w 2008 roku. Na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku wartość firmy wyniosła 9 008 tysięcy złotych. W wyniku przeprowadzonego testu Zarząd nie stwierdził utraty wartości tego aktywa. Zarząd nie zidentyfikował też żadnych przesłanek do utraty wartości w przypadku innych aktywów trwałych. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 21.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 25.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na szacunku, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów użytkowania na podstawie bieżących szacunków.

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych uwzględnia się następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia wykorzystania składnika aktywów,
- 4) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych jeżeli nie jest wystarczająco pewne że nastąpi przeniesienie własności po zakończeniu umowy. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest dłuższy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie nr 11.5 oraz 11.7.

Rezerwa na straty

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszt okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11. Dodatkowe informacje zostały przedstawione w nocie 33.1.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce.

GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisy ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji. Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

8. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz nieruchomości inwestycyjnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w tysiącach złotych („zł”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

W związku z zaokrągleniem danych do tysięcy w niektórych przedstawionych w sprawozdaniu tabelach suma kwot w danej kolumnie lub wierszu może różnić się nieznacznie od wartości łącznej podanej dla danej kolumny lub wiersza.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową w dającej się przewidzieć przyszłości, obejmującej okres nie krótszy niż jeden rok od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

8.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE („MSSF”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane i opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości stosowane były w sposób spójny we wszystkich prezentowanych okresach, chyba że wskazano inaczej.

8.2. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdania finansowego

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z wyłączeniem jednostek wskazanych w zdaniu poniżej jest złoty polski.

Walutą funkcjonalną przedstawicielstwa w Norwegii oraz Spółki w Norwegii jest korona norweska natomiast walutą funkcjonalną Spółki w Chorwacji jest kuna.

Walutą prezentacji niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

9. Nowe standardy rachunkowości

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Opis wpływu na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w nocie 9.1.

- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy investorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego* (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 9 *Wcześniejsze spłaty z ujemną rekompensatą* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017* (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- *Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej* (opublikowano dnia 29 marca 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później,
- Zmiana do MSSF 3 *Połączenia jednostek* (opublikowano dnia 22 października 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później;

- Zmiana do MSSF 3 *Połączenia jednostek* (opublikowano dnia 22 października 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości.

9.1. Wdrożenie MSSF 16

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 *Leasing*, KIMSF 4 *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*, SKI 15 *Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne* oraz SKI 27 *Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu*. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16.

Nowy standard zmienia zasady ujmowania umów, spełniających definicję leasingu. Główną zmianą jest odejście od podziału na leasing finansowy i operacyjny dla leasingobiorcy. Wszystkie umowy spełniające definicję leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy. Wdrożenie standardu będzie miało następujący efekt:

- w sprawozdaniu z sytuacji finansowej: wzrost wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz zobowiązań finansowych,
- w sprawozdaniu z całkowitych dochodów: zmniejszenie kosztów operacyjnych (innych niż amortyzacja), wzrost kosztów amortyzacji oraz kosztów finansowych,
- wzrost długu netto oraz relacji długu netto do EBITDA z uwagi na proporcjonalnie wyższy wzrost zobowiązań finansowych od zmniejszenia kosztów operacyjnych innych niż amortyzacja.

Grupa przeprowadziła inwentaryzację posiadanych umów pod kątem identyfikacji tych, które zawierają leasing lub komponent leasingowy zgodnie z MSSF 16.

Zidentyfikowano następujące obszary, na które potencjalnie MSSF 16 może mieć wpływ:

- umowy najmu, dzierżawy itp. budynków i pomieszczeń;
- umowy najmu, dzierżawy itp. maszyn i urządzeń technicznych;
- umowy najmu, dzierżawy środków transportu.

Grupa podjęła decyzję o skorzystaniu z uproszczenia jakie daje paragraf 5 MSSF 16 tj. o nie ujmowaniu zobowiązań z tytułu leasingu oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania w odniesieniu do leasingów krótkoterminowych oraz leasingu przedmiotów niskowartościowych. Opłaty z tego tytułu będą ujmowane w kosztach tak jak dotychczas, tj. w usługach obcych.

Na dzień wdrożenia MSSF 16 Grupa dokonała pewnych szacunków oraz zastosowała osądy, które wpływają istotnie na wartość zobowiązań z tytułu leasingu oraz aktywów z tytułu użytkowania na ten dzień. Do najważniejszych z nich należą:

- stopy dyskonta przyjęte do wyceny zobowiązań z tytułu leasingu oraz
- okres trwania leasingów uwzględniających możliwość przedłużenia umowy leasingu, jak i wcześniejszego jej zakończenia (wypowiedzenia).

Do szacunków, które będą miały wpływ na wartość rozpoznanych aktywów z tytułu prawa do używania w kolejnych okresach, należą także stawki amortyzacyjne oraz wartości rezydualne przyjęte dla poszczególnych aktywów.

Dla celów wyceny zobowiązań z tytułu leasingu zastosowana dyskonto przy użyciu krańcowej stopy procentowej Grupy na dzień 1 stycznia 2019 roku, która to odzwierciedla przewidywany koszt finansowania zakupu przedmiotu leasingu. Grupa przeanalizowała różne metodologie możliwe do zastosowania przy wyznaczaniu krańcowej stopy procentowej.

Grupa aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, Grupa ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Stosując niniejszy standard retrospektywnie Grupa skorzysta z poniższych uproszczeń:

- Grupa nie stosuje niniejszego standardu do umów, które wcześniej nie zostały zidentyfikowane jako umowy zawierające leasing zgodnie z MSR 17 oraz KIMSF 4 – paragraf C3 a MSSF16;
- Grupa stosuje pojedynczą stopę dyskontową do portfela leasingów o podobnym charakterze zgodnie z paragrafem C10 a MSSF 16 dla umów leasingu samochodów osobowych;
- umowy leasingu operacyjnego z pozostałym okresem leasingu krótszym niż 12 miesięcy na dzień 1 stycznia 2019 roku potraktowane zostaną jako leasing krótkoterminowy i tym samym ujęcie tych umów nie ulegnie zmianie – paragraf C10 c MSSF 16;
- umowy leasingu operacyjnego w przypadku których bazowy składnik aktywów ma niską wartość (np. wyposażenie biurowe) nie zostaną przeliczone i ich ujęcie nie ulegnie zmianie – zgodnie z paragrafem 5 MSSF 16
- Grupa wykorzysta wiedzę zdobytą po fakcie w określaniu okresu leasingu (na przykład jeżeli umowa przewiduje opcję przedłużenia umowy lub jej wypowiedzenia) – zgodnie z paragrafem C10 e MSSF 16.
- Grupa wykluczy początkowe koszty bezpośrednie z wyceny składnika aktywa z tytułu prawa do użytkowania w dniu pierwszego zastosowania zgodnie z paragrafem C10 d MSSF 16;
- Grupa nie wydzieli elementów leasingowych i nie leasingowych zgodnie z paragrafem 15 MSSF 16.

Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego. Spółka planuje wdrożenie MSSF 16 z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej zgodnie z paragrafem C8 b MSSF

Grupa skorzystała z praktycznego rozwiązania dopuszczonego paragrafem C3 a) MSSF 16, tj. nie dokonywała ponownej oceny umów zaklasyfikowanych jako leasingi zgodnie z MSR 17. Umowy, które do dnia wdrożenia nowego standardu klasyfikowane były jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17, ujmuje się w dniu 1 stycznia 2019 roku jako zobowiązanie z tytułu leasingu, które wyceniane jest w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostałych do zapłaty na ten dzień, przy użyciu krańcowej stopy procentowej Grupy aktualnej na dzień rozpoczęcia stosowania standardu. Z kolei aktywa z tytułu prawa do użytkowania dotyczące umów zaklasyfikowanych jako leasing operacyjny Grupa wycenia w dniu pierwszego zastosowania nowego standardu w wysokości zobowiązania z tytułu leasingu na ten dzień powiększonego o kwoty dokonanych lecz nierozliczonych przed dniem 1 stycznia 2019 roku przedpłat oraz pomniejszeń o naliczone opłaty leasingowe ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Podsumowując, Grupa oczekuje, że wpływ wdrożenia MSSF 16 będzie następujący:

Wpływ na bilans na dzień 01 stycznia 2019 roku

	<i>Korekty w tysiącach PLN</i>
Aktywa	
Rzeczowe aktywa trwałe	4 057
Aktywa razem	4 057
Zobowiązania	
Pozostałe zobowiązania finansowe (długoterminowe)	2 796
Pozostałe zobowiązania finansowe (krótkoterminowe)	1 261
Zobowiązania razem	4 057

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

10. Zmiana szacunków wyceny kontraktów i zasad prezentacji

Zarząd jednostki dominującej, w oparciu o swą najlepszą wiedzę na moment sporządzenia sprawozdań finansowych dokonuje szeregu szacunków. Szacunki te obciążone są niepewnością i podlegają rewizji w kolejnym roku obrotowym. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego. Skutek zmiany szacunku odnoszony jest prospektywnie w wynik kolejnego roku obrotowego.

W roku 2018 zmianie uległy planowane budżety przychodów i kosztów dotyczące realizowanych ośmiu kontraktów:

- 1) Rewizja budżetu spowodowana była wydłużeniem realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 5 147 tysięcy złotych.
- 2) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zakresu robót, wydłużeniem realizacji kontraktu oraz wzrostem prognozowanego kosztu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 4 868 tysięcy złotych.
- 3) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zakresu robót, wydłużeniem realizacji kontraktu oraz wzrostem prognozowanego kosztu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 2 337 tysięcy złotych.
- 4) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zakresu robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 11 575 tysięcy złotych.
- 5) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem kosztu realizacji prac. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 4 220 tysięcy złotych.
- 6) Rewizja budżetu spowodowana była zmniejszeniem zakresu robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 517 tysięcy złotych.
- 7) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zakresu robót, wydłużeniem realizacji kontraktu oraz wzrostem kosztu realizacji kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 2 173 tysiące złotych.
- 8) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zakresu robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 902 tysięcy złotych.
- 9) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem prognozowanych kosztów kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 793 tysięcy złotych.
- 10) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem prognozowanych kosztów kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 2 402 tysięcy złotych.
- 11) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem prognozowanych kosztów kontraktu. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zmniejszenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 1 864 tysięcy złotych.
- 12) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zakresu robót. Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 6 320 tysięcy złotych.
- 13) Rewizja budżetu spowodowana była wzrostem zaawansowania kontraktu i związanym z tym rozpoznaniem marży na kontrakcie (z uwagi na niskie zaawansowanie kontraktu na 31.12.2017 roku Grupa zastosowała podejście konserwatywne i rozpoznała na kontrakcie marżę 0%). Wskutek opisanej zmiany nastąpiło zwiększenie zysku brutto ze sprzedaży w kwocie 51 158 tysięcy złotych.

Powyższe zmiany obliczono porównując rozpoznane w 2018 roku przychody i zyski z przychodami i zyskami, które Grupa rozpoznałaby, gdyby budżet nie podlegał weryfikacji. Zmiany powyższe miały wpływ na wynik 2018 roku zaprezentowany w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

11. Istotne zasady rachunkowości

11.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe spółki Torpol S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone na dzień 31 grudnia 2018 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych

o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Jednostka dominująca sprawuje kontrolę nad jednostką, wówczas gdy jest narażona, lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

11.2. Udział we wspólnym działaniu

Wspólne działanie to wspólne porozumienie umowne, w ramach którego strony współkontrolujące posiadają prawa do aktywów i obowiązki dotyczące zobowiązań wspólnego porozumienia umownego. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Grupy we wspólnych działaniach jest prezentowany poprzez ujęcie aktywów, które kontroluje, kosztów i zobowiązań, które ponosi oraz udziału w uzyskanych przychodach – zarówno w jednostkowym jak i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Przed włączeniem danych finansowych wspólnego działania do sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę (nota 22.1).

11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

Wspólne przedsięwzięcie to wspólne porozumienie umowne dająca stronom współkontrolującym prawa do jej aktywów netto. Współkontrola to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące danej działalności wymagają jednomyślnej zgody wspólników. Udział Grupy we wspólnych przedsięwzięciach jest ujmowany metodą praw własności. Udział we wspólnym przedsięwzięciu jest wykazywany w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału jednostki dominującej w aktywach netto wspólnego przedsięwzięcia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Udział w zyskach lub stratach wspólnego przedsięwzięcia odzwierciedlany jest w skonsolidowanym zysku lub stracie. Przed włączeniem danych finansowych wspólnego przedsięwzięcia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia tych danych do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę (nota 22.2).

11.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż waluta funkcjonalna są przeliczane na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Następujące kursy wymiany PLN zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>29 grudnia 2017</i>
EUR	4,3000	4,1709
HRK	0,5799	0,5595
NOK	0,4325	0,4239

Walutą funkcjonalną zagranicznego przedstawicielstwa w Norwegii oraz spółki Torpol Norge A.S. jest korona norweska. Walutą funkcjonalną spółki w Chorwacji jest kuna. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania przedstawicielstwa i oddziału są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, odroczone różnice kursowe zakumulowane w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w rachunku zysków i strat.

11.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów, o ile spełniają one warunki określone w MSR 16.

Amortyzacja środków trwałych (lub ich komponentów) rozpoczyna się gdy środek trwały jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

<i>Typ</i>	<i>Okres</i>
Budynki i budowle	40 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 5 do 40 lat
Urządzenia biurowe	do 5 lat
Środki transportu	od 5 do 15 lat
Komputery	3 lata
Inwestycje w obcych środkach trwałych	2,5-40 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie, i w razie konieczności odpowiednio koryguje.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Środki trwałe w budowie dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Wpłacone przedpłaty na środki trwałe ujmuje się w pozycji zaliczki na środki trwałe, prezentowane w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

11.6. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia.

Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego.

Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane.

11.7. Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane w ciężar kosztów w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli zostaną spełnione wszystkie wymienione kwestie:

- a) możliwość z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika aktywów niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
b) zamiar ukończenia składnika aktywów niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
c) zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
d) sposób, w jaki składnik aktywów niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Między innymi Grupa może udowodnić istnienie rynku na produkty powstające dzięki składnikowi aktywów niematerialnych lub na sam składnik lub – jeśli składnik ma być użytkowany przez jednostkę – użyteczność składnika aktywów niematerialnych,
e) dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika aktywów niematerialnych,
f) możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi aktywów niematerialnych.

Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	<i>Koszty prac rozwojowych</i>	<i>Znak towarowy</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne (prawa autorskie)</i>
Okresy użytkowania	8 lat	5 lat	2 -5 lat	2 - 8 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową	Metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Wewnętrznie wytworzone	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczny w przypadku składników nie oddanych jeszcze do użytkowania oraz w przypadku istnienia przesłanki wskazującej na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

11.7.1 Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana w kwocie stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejścia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne, chyba że wartość firmy dotyczy kilku segmentów operacyjnych.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy została alokowana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej.

W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest nie większy niż jeden segment operacyjny przed agregacją.

11.8. Leasing

Grupa jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat, chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania środka trwałego nie dłuższy niż okres leasingu. Jeżeli istnieje wystarczająca pewność że własność środka trwałego zostanie przeniesiona na leasingobiorcę po zakończeniu okresu leasingu środek trwały amortyzowany jest przez okres użytkowania.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

11.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego

środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższona się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmują się niezwłocznie jako pomniejszenie kosztów, w których ujęto odpis. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

11.10. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz różnice kursowe, które powstały w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie odsetek.

11.11. Aktywa finansowe – polityka rachunkowości stosowana począwszy od dnia 1 stycznia 2018 roku

Klasyfikacja aktywów finansowych

Aktywa finansowe klasyfikowane są do następujących kategorii wyceny:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Grupa klasyfikuje składnik aktywów finansowych na podstawie modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych (tzw. „kryterium SPPI”). Grupa dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmianie ulega model zarządzania tymi aktywami.

Wycena na moment początkowego ujęcia

Z wyjątkiem niektórych należności z tytułu dostaw i usług, w momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych w jego wartości godziwej, którą w przypadku aktywów finansowych

niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy powiększa się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia tych aktywów finansowych.

Zaprzestanie ujmowania

Aktywa finansowe wyłącza się z ksiąg rachunkowych, w sytuacji gdy:

- Prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły, lub
- Prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych zostały przeniesione a Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Wycena po początkowym ujęciu

Dla celów wyceny po początkowym ujęciu, aktywa finansowe klasyfikowane są do jednej z czterech kategorii:

- Instrumenty dłużne wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Instrumenty dłużne – aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, oraz
- b) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem Grupa klasyfikuje:

- należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (należności z datą zapadalności poniżej 12 miesięcy od dnia ujęcia tj. nie zawierające elementu finansowania nie są dyskontowane i wycenia się je w wartości nominalnej,
- pożyczki udzielone spełniające test klasyfikacyjny SPPI, które zgodnie z modelem biznesowym wykazywane są jako utrzymywane w celu uzyskania przepływów pieniężnych,
- środki pieniężne i ekwiwalenty.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”.

Instrumenty dłużne – aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz
- b) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Przychody z tytułu odsetek, różnice kursowe oraz zyski i straty z tytułu utraty wartości ujmowane są w wyniku finansowym i obliczane w taki sam sposób jak w przypadku aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem. Pozostałe zmiany wartości godziwej ujmowane są w przez inne całkowite dochody. W momencie

zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych łączny zysk lub strata uprzednio rozpoznana w innych całkowitych dochodach zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek”

Na dzień 31 grudnia 2018 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zaklasyfikowane do kategorii instrumentów dłużnych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Instrumenty kapitałowe – aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

W momencie początkowego ujęcia Grupa może dokonać nieodwołalnego wyboru dotyczącego ujmowania w innych całkowitych dochodach późniejszych zmian wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy, który nie jest przeznaczony do obrotu ani nie jest warunkową zapłatą ujętą przez jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek, do którego ma zastosowanie MSSF 3. Wybór taki dokonywany jest oddzielnie dla każdego instrumentu kapitałowego. Skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach nie podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku finansowego. Dywidendy ujmowane są w rachunku zysków i strat wtedy, gdy powstaje uprawnienie jednostki do otrzymania dywidendy, chyba że dywidendy te w oczywisty sposób stanowią odzyskanie części kosztów inwestycji.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zaklasyfikowane do kategorii instrumentów dłużnych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Udziały w spółkach zależnych oraz udziały we wspólnych przedsięwzięciach Grupa wycenia zgodnie z MSR 27 według ceny nabycia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnik aktywów finansowych, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zysk lub stratę z wyceny inwestycji dłużnych do wartości godziwej ujmuje się w wyniku finansowym.

Dywidendy ujmowane są w rachunku zysków i strat wtedy, gdy powstaje uprawnienie jednostki do otrzymania dywidendy.

Do kategorii instrumentów kapitałowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa klasyfikuje nienotowane instrumenty kapitałowe.

W sytuacji, gdy Grupa:

- posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz
- zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie

składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto.

Porozumienie ramowe opisane w MSR 32.50 nie stanowi podstawy do kompensaty, jeżeli nie zostaną spełnione obydwa kryteria opisane powyżej.

11.12. Utrata wartości aktywów finansowych – polityka rachunkowości stosowana począwszy od dnia 1 stycznia 2018 roku

Grupa dokonuje oceny oczekiwanych strat kredytowych (ang. *expected credit losses*, „ECL”) związanych z instrumentami dłużnymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu i wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, niezależnie od tego, czy wystąpiły przesłanki utraty wartości.

W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia przy użyciu macierzy rezerw. Grupa wykorzystuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych, skorygowane w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości.

W przypadku pozostałych aktywów finansowych, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia.

Grupa ocenia, że ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia w przypadku, gdy opóźnienie w spłacie przekroczy 30 dni. Grupa może odrzucić to założenie, jeśli posiada racjonalne i możliwymi do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań i które wskazują, że ryzyko kredytowe nie zwiększyło się znacznie od momentu początkowego ujęcia, mimo, że płatności z tytułu umowy są przeterminowane o ponad 30 dni.

Jednocześnie, Grupa ocenia, że niewykonanie zobowiązania przez dłużnika (ang. default) następuje w przypadku gdy opóźnienie w spłacie przekroczy 90 dni chyba, że Grupa dysponuje racjonalnymi i możliwymi do udokumentowania informacjami pozwalającymi wykazać, że właściwsze jest kryterium, zgodnie z którym do niewykonania zobowiązania dochodzi po upływie dłuższego czasu.

11.13. Aktywa finansowe – polityka stosowana do 31 grudnia 2017 roku

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) Jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) Został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako pozostałe przychody/koszty. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub wydzielenie wbudowanych instrumentów pochodnych jest wyraźnie zakazane. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2017 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób) a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczoney ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako pozostałe koszty.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniony w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią razem z całym ryzykiem i pożytkami z tytułu ich własności.

11.14. Utrata wartości aktywów finansowych – polityka stosowana do dnia 31 grudnia 2017 roku

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

11.14.1 Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem

pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

11.14.2 Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

11.14.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

11.15. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia, a rozchód materiałów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”; do momentu wbudowania materiały ukazywane są w pozycji „materiały” a następnie odnoszone są w ciężar projektów,

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Towary – w cenie nabycia, a rozchód towarów ustalony metodą „pierwsze weszło-pierwsze wyszło”

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

11.16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko kredytowe danego kontrahenta. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych należnościach, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

11.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Środki pieniężne utrzymywane na rachunkach bankowych wspólnie kontrolowanej działalności prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako środki pieniężne w części przypadającej Grupie. Wysokość tych środków przedstawiono w nocie 28.

11.18. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku z zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

11.19. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Zarówno na dzień 31 grudnia 2018 roku jak i 31 grudnia 2017 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty lub przychody finansowe.

Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą różnicę z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

11.20. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

11.21. Odprawy emerytalne

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

11.22. Przychody

11.22.1 Przychody – polityka rachunkowości stosowana od dnia 1 stycznia 2018 roku

Grupa stosuje MSSF 15 Przychody z umów z klientami do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem umów leasingowych objętych zakresem MSSF 16 Leasing, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych zakresem MSSF 9 Instrumenty finansowe, MSSF 10 Skonsolidowane sprawozdania finansowe, MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne, MSR 27 Jednostkowe sprawozdania finansowe i MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach.

Podstawową zasadą MSSF 15 jest ujmowanie przychodów w momencie transferu dóbr i usług do klienta, w wartości odzwierciedlającej cenę oczekiwaną przez jednostkę, w zamian za przekazanie tych dóbr i usług. Zasady te są stosowane przy wykorzystaniu modelu pięciu kroków:

- zidentyfikowano umowę z klientem,
- zidentyfikowano zobowiązania do wykonania świadczenia w ramach umowy z klientem,
- określono cenę transakcji,
- dokonano alokacji ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia,
- ujęto przychody w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Identyfikacja umowy z klientem

Grupa ujmuje umowę z klientem tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane;
- Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane;
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych Grupy); oraz

- jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Grupa uwzględnia jedynie zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez klienta w odpowiednim terminie. Kwota wynagrodzenia, które będzie przysługiwało Grupie, może być niższa niż cena określona w umowie, jeśli wynagrodzenie jest zmienne, ponieważ jednostka może zaoferować klientowi ulgę cenową.

Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Grupa dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Dobro lub usługa przyrządzone klientowi są odrębne, jeżeli spełnione są obydwa następujące warunki:

- klient może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne, oraz
- zobowiązanie Spółki do przekazania dobra lub usługi na rzecz klienta można zidentyfikować jako odrębne w stosunku do innych zobowiązań określonych w umowie.

Ustalenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Grupa uwzględnia warunki umowy oraz stosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Spółki – będzie jej przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich (na przykład niektórych podatków od sprzedaży). Wynagrodzenie określone w umowie z klientem może obejmować kwoty stałe, kwoty zmienne lub oba te rodzaje kwot.

Wynagrodzenie zmienne

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta. Grupa szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego, stosując jedną z następujących metod w zależności od tego, która z nich pozwoli Spółce dokładniej przewidzieć kwotę wynagrodzenia, do którego jest uprawniona:

- wartość oczekiwana – wartość oczekiwana to suma iloczynów możliwych kwot wynagrodzenia i odpowiadających im prawdopodobieństw wystąpienia. Wartość oczekiwana może być właściwym szacunkiem kwoty wynagrodzenia zmiennego, jeśli Grupa zawiera dużą liczbę podobnych umów.
- wartość najbardziej prawdopodobna – wartość najbardziej prawdopodobna to pojedyncza, najbardziej prawdopodobna kwota z przedziału możliwych kwot wynagrodzenia (tj. pojedynczy najbardziej prawdopodobny wynik umowy). Wartość najbardziej prawdopodobna może być właściwym szacunkiem kwoty wynagrodzenia zmiennego, jeśli umowa ma tylko dwa możliwe wyniki (na przykład Grupa albo uzyskuje premię za wyniki, albo nie).

Grupa zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Spółki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Spełnianie zobowiązań do wykonania świadczenia

Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi.

Wynagrodzenie zleceniodawcy a wynagrodzenie pośrednika

W przypadku, gdy w dostarczanie dóbr lub usług klientowi zaangażowany jest inny podmiot, Grupa określa czy charakter przyrzeczenia Spółki stanowi zobowiązanie do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu określonych dóbr lub usług (w tym przypadku Grupa jest zleceniodawcą) czy też na zleceniu innemu podmiotowi dostarczenia tych dóbr lub usług (w tym przypadku Grupa jest pośrednikiem).

Grupa jest zleceniodawcą, jeśli sprawuje kontrolę nad przyrzeczonego dobrem lub usługą przed ich przekazaniem klientowi. Grupa nie musi jednak działać jako zleceniodawca, jeśli uzyskuje tytuł prawny do produktu tylko chwilowo, zanim zostanie on przeniesiony na klienta. Grupa występująca w umowie jako zleceniodawca może sama wypełnić zobowiązanie do wykonania świadczenia lub może powierzyć wypełnienie tego zobowiązania lub jego części innemu podmiotowi (np. podwykonawcy) w jej imieniu. W takiej sytuacji Grupa ujmuje przychody w kwocie wynagrodzenia brutto, do którego – zgodnie z jej oczekiwaniami – będzie uprawniona w zamian za przekazane dobra lub usługi.

Grupa działa jako pośrednik, jeśli jej zobowiązanie do wykonania świadczenia polega na zapewnieniu dostarczenia dóbr lub usług przez inny podmiot. W takim przypadku Grupa ujmuje przychody w kwocie jakiegokolwiek opłaty lub prowizji, do której – zgodnie z jej oczekiwaniami – będzie uprawniona w zamian za zapewnienie dostarczenia dóbr lub usług przez inny podmiot.

Wynagrodzenie zmienne

Niektóre umowy z klientami zawierają kwoty zmienne wynagrodzenia (np. kwoty warunkowe) w związku z możliwością wzrostu planowanych robót i ich kosztu.

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyreczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Grupa szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego stosując metodę wartości najbardziej prawdopodobnej.

Istotny komponent finansowania

Grupa oceniła, że w przypadku umów z klientami, dla których okres pomiędzy przekazaniem przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi a momentem zapłaty za dobro lub usługę przekracza jeden rok przez co daje którejkolwiek ze stron istotne korzyści związane z finansowaniem, uznaje się, że umowa zawiera istotny element finansowania. W celu ustalenia ceny transakcyjnej, Grupa koryguje przyrzeczoną kwotę wynagrodzenia o istotny komponent finansowania stosując stopę dyskontową, która zostałaby zastosowana w przypadku zawarcia oddzielnej transakcji finansowania pomiędzy jednostką a jej klientem w momencie zawarcia umowy.

Grupa zdecydowała się nie korygować przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeżeli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok.

Grupa przeanalizowała zapisy umów zawieranych z klientami i oceniła, że w opisywanym aspekcie umowy nie zawierają istotnego elementu finansowania, gdyż spełniony jest warunek określony w MSSF 15.62(c), tj. przedpłata zaliczek w istotnej wysokości wynika z powodów innych niż udostępnienie finansowania klientowi oraz różnica między przyrzeczonego wynagrodzeniem a ceną sprzedaży gotówkowej jest proporcjonalna do jej przyczyny.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Zaliczki stanowią zabezpieczenie przed brakiem właściwego wywiązania się z części zobowiązań umownych, tj. należnej zapłaty, przez klienta.

Wynagrodzenie niepieniężne

W przypadku umów, w których klient zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w formie innej niż pieniężna, Grupa w celu ustalenia ceny transakcyjnej wycenia wynagrodzenie niepieniężne (lub przyrzeczenie zapłaty wynagrodzenia niepieniężnego) w wartości godziwej. W sytuacji, gdy Grupa nie może racjonalnie oszacować wartości godziwej wynagrodzenia niepieniężnego, wycenia je pośrednio przez odniesienie do indywidualnej ceny sprzedaży dóbr lub usług przyrzeczonych klientowi (lub klasie klientów) w zamian za wynagrodzenie.

Gwarancje

Grupa udziela gwarancji na sprzedane produkty, które stanowi zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją. Grupa ujmuje takie gwarancje zgodnie z MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe.

Niektóre niestandardowe umowy z klientami zawierają gwarancje rozszerzone. Gwarancje takie stanowią oddzielną usługę – ujmowaną jako zobowiązanie do wykonania świadczenia, do której przypisuje się część ceny transakcyjnej.

Aktywowane koszty doprowadzenia do zawarcia umowy

Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem jako składnik aktywów, jeżeli spodziewa się, że koszty te odzyska. Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy to koszty ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta. Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy obejmują koszty pozyskania projektów. Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy ponoszone bez względu na to, czy umowa została zawarta, ujmuje się jako koszty w momencie ich poniesienia, chyba że koszty te wyraźnie obciążają klienta bez względu na to, czy umowa zostanie zawarta. Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Spółkę, wynosi jeden rok lub krócej. Składnik aktywów jest systematycznie amortyzowany, z uwzględnieniem okresu przekazywania klientowi dóbr lub usług, z którymi jest powiązany. Grupa dokonuje aktualizacji okresu amortyzacji, aby odzwierciedlić istotną zmianę oczekiwanego okresu przekazywania klientowi dóbr lub usług, z którymi powiązany jest składnik aktywów.

Aktywa z tytułu umowy

W ramach aktywów z tytułu umowy Grupa ujmuje prawa do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które przekazała klientowi, jeżeli prawo to jest uzależnione od warunku innego niż upływ czasu (na przykład od przyszłych świadczeń Grupy). Grupa ocenia, czy nie nastąpiła utrata wartości składnika aktywów z tytułu umowy na takiej samej zasadzie jak w przypadku składnika aktywów finansowych zgodnie z MSSF 9.

Należności

W ramach należności Grupa ujmuje prawa do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które przekazała klientowi, jeżeli prawo to jest bezwarunkowe (jedynym warunkiem wymagalności wynagrodzenia jest upływ określonego czasu). Grupa ujmuje należność zgodnie z MSSF 9. W momencie początkowego ujęcia należności z tytułu umowy wszelkie różnice pomiędzy wyceną należności zgodnie z MSSF 9 a odpowiadającą jej wcześniej ujętą kwotą przychodów Grupa ujmuje jako koszt (strata z tytułu utraty wartości).

Zobowiązania z tytułu umowy

W ramach zobowiązań z tytułu umowy Grupa ujmuje otrzymane lub należne od klienta wynagrodzenie, z którym wiąże się obowiązek przekazania klientowi dóbr lub usług.

Aktywa z tytułu prawa do zwrotu

W ramach aktywów z tytułu prawa do zwrotu Grupa ujmuje prawo do odzyskania produktów od klientów po wywiązaniu się ze zobowiązania do zwrotu zapłaty.

Zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia

Grupa ujmuje zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia, jeżeli po jego otrzymaniu oczekuje, że zwróci jego część lub całość klientowi. Zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia wycenia się w kwocie otrzymanego wynagrodzenia (lub należności), do którego – zgodnie z oczekiwaniami Grupy – nie jest ona uprawniona (tj. w wysokości kwot nieujętych w cenie transakcyjnej). Zobowiązanie do zwrotu wynagrodzenia (oraz odpowiednia zmiana ceny transakcyjnej oraz wynikająca z niej zmiana zobowiązania z tytułu umowy) jest aktualizowane na koniec każdego okresu sprawozdawczego w związku ze zmianami okoliczności.

Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych

Grupa ujmuje przychody z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych w miarę upływu czasu. Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Grupa stosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia).

Jeżeli Grupa nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach. W ramach ustalania, czy na danym kontrakcie wystąpi strata, jako nieuniknione koszty wypełnienia zobowiązania z tytułu umowy Grupa traktuje te koszty, których nie może uniknąć ze względu na zawartą umowę (w szczególności ponoszone koszty pośrednie związane z czynnościami niezbędnymi do wykonania umowy).

Jeżeli przychody ustalone metodą opartą na nakładach są wyższe niż przychody zafakturowane, nadwyżkę (różnicę) Grupa prezentuje w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu umów z klientami oraz inne niezafakturowane przychody”.

Jeżeli przychody zafakturowane są wyższe niż przychody ustalone metodą opartą na nakładach, nadwyżkę (różnicę) Spółka prezentuje w pasywach bilansu w pozycji „Zobowiązania z tytułu umów z klientami i przychodów przyszłych okresów”.

11.22.2 Przychody – polityka rachunkowości stosowana do dnia 31 grudnia 2017 roku

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W przypadku występujących w Grupie kontraktów wieloelementowych Grupa dzieli przychody z kontraktu na: usługę budowlaną oraz usługę serwisową.

Grupa realizuje niektóre kontrakty w ramach umów konsorcjalnych, na podstawie których Grupa pełni funkcje lidera konsorcjum. Grupa nie wykazuje w rachunku zysków i strat części przychodów i kosztów przypadających na konsorcjantów – zgodnie z brzmieniem MSSF 11.

Marże brutto realizowanych kontraktów budowlanych ustalane są na podstawie sformalizowanego procesu Przeglądu Projektów jako różnica między ceną sprzedaży oraz szacowanymi kosztami całkowitymi kontraktu (suma kosztów poniesionych oraz estymowanych do zakończenia kontraktu). Weryfikacja estymowanych kosztów do zakończenia projektu odbywa się podczas Przeglądu Projektów przeprowadzanych miesięcznie, kwartalnie,

półrocznie, bądź z inną częstotliwością w zależności od rodzaju kontraktu. Koszty zakończenia projektu określone są przez kompetentne zespoły, merytorycznie odpowiedzialne za realizację danego obszaru na podstawie wiedzy i doświadczenia.

11.22.2.1 Sprzedaż towarów i produktów

W tej kategorii Grupa sprzedaje głównie materiały budowlane oraz usługi serwisowe. Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

W transakcjach, gdzie rola Spółek Grupy jest rolą pośrednika/agenta, przychody i koszty danych transakcji prezentowane są per saldo.

11.22.2.2 Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych

Przychody z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych ujmowane są na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji długoterminowych kontraktów budowlanych ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach.

Jeżeli poniesione koszty przekraczają swoim zaawansowaniem procentowym zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży, wynikające z powyżej różnicy naliczone przychody ze sprzedaży prezentowane są w aktywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

Jeżeli zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży przekracza zaawansowanie procentowe poniesionych kosztów, wynikające z powyższej różnicy przyszłe przychody prezentowane są w pasywach bilansu w pozycji „Rozliczenie kontraktów budowlanych”.

11.22.2.3 Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich naliczania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy pieniężne przez szacowany okres życia instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

11.22.2.4 Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

11.22.2.5 Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

11.22.2.6 Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe niepieniężne są ujmowane według ich wartości godziwej a pieniężne w wartości nominalnej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

11.22.2.7 Przychody z tytułu usług serwisowych

Przychody z tytułu usług serwisowych rozpoznawane są metodą liniową przez okres, którego usługa serwisowa dotyczy.

11.23. Podatki

11.23.1 Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

11.23.2 Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz

- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczących pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

11.23.3 Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

11.23.4 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie Grupy jest prawdopodobne, że podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Grupa określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Grupa stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Grupy do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Grupa odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych.

11.24. Zysk netto na akcję

Podstawowy zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Grupa nie posiada instrumentów rozładniających.

11.25. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, z wyjątkiem zastosowania nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku i później.

Grupa zastosowała po raz pierwszy MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (MSSF 15) oraz MSSF 9 *Instrumenty finansowe* (MSSF 9). *Wpływ MSSF 15 i MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień pierwszego zastosowania, tj. 1 stycznia 2018 roku jest nieistotny.*

11.25.1 MSSF 15 Przychody z umów z klientami

MSSF 15 uchyla MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną*, MSR 18 *Przychody* i związane z nimi interpretacje i ma zastosowanie do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem tych, które wchodzą w zakres innych standardów. Nowy standard ustanawia tzw. „Model Pięciu Kroków” rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami. Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmuje się w kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Zastosowanie MSSF 15 wymaga od Zarządu jednostki dominującej dokonywania osądów na każdym z pięciu kroków ustanowionego modelu.

Grupa wdrożyła MSSF 15 z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej, tj. z łącznym efektem pierwszego zastosowania standardu ujętym w dniu pierwszego zastosowania tj. na dzień 1 stycznia 2018 roku. Grupa zastosowała MSSF 15 retrospektywnie jedynie do umów, które nie są zakończone na dzień pierwszego zastosowania. Grupa zastosowała MSSF 15 retrospektywnie w odniesieniu do wszystkich zmian umowy, które miały miejsce przed datą pierwszego zastosowania.

Grupa prowadzi działalność w obszarze realizacji projektów generalnego wykonawstwa w zakresie budowy dróg szynowych i kołowych. Grupa wykonuje również roboty ogólnobudowlane w zakresie rozdzielczych obiektów liniowych – linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych.

Grupa dokonała analizy poszczególnych kategorii przychodów oraz zawartych umów pod kątem wpływu zastosowania MSSF 15 na sposób rozpoznawania, jak również zweryfikowała prawidłowość prezentacji poszczególnych kategorii przychodów.

a) Sprzedaż towarów i produktów

Grupa sprzedaje głównie materiały budowlane. W przypadku tego strumienia przychodów umowa w większości przypadków zawiera tylko jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia w postaci sprzedaży określonego towaru. W konsekwencji wpływ przyjęcia MSSF 15 na moment ujmowania przychodu z tytułu takich umów oraz wynik finansowy nie jest istotny. Przychód będzie rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem (co do zasady w momencie dostawy).

b) Umowy z tytułu długoterminowych kontraktów budowlanych obejmujące przychody ze świadczenia usług budowlanych Grupa przeprowadziła analizy umów dla opisywanego strumienia przychodów i uważa, że w ramach umów tworzy aktywno nieposiadające alternatywnego zastosowania i ma prawo do otrzymania zapłaty za świadczenia wykonane do danego dnia. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Grupa będzie kontynuowała ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu.

Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Grupa zastosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia).

Jeżeli Grupa nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata dotycząca całego kontraktu jest ujmowana jako koszt okresu, w którym została ujawniona w pozycji rezerw w pasywach. W ramach ustalania, czy na danym kontrakcie wystąpi strata, jako nieuniknione koszty wypełnienia zobowiązania z tytułu umowy Grupa traktuje te koszty, których nie może uniknąć ze względu na zawartą umowę (w szczególności ponoszone koszty pośrednie związane z czynnościami niezbędnymi do wykonania umowy).

Jeżeli przychody ustalone metodą opartą na nakładach są wyższe niż przychody zafakturowane, nadwyżkę (różnicę) Grupa prezentuje w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu umów z klientami oraz inne niezafakturowane przychody”.

Jeżeli przychody zafakturowane są wyższe niż przychody ustalone metoda opartą na nakładach, nadwyżkę (różnicę) Grupa prezentuje w pasywach bilansu w pozycji „Zobowiązania z tytułu umów z klientami i przychodów przyszłych okresów”.

c) Zaliczki otrzymane od klientów

Grupa prezentuje zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Pozostałe zobowiązania niefinansowe”. Zgodnie z obecną polityką (zasadami) rachunkowości Grupa nie ujmuje kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Grupa przeanalizowała zapisy umów zawieranych z klientami i oceniła, że w opisywanym aspekcie umowy nie zawierają istotnego elementu finansowania, gdyż spełniony jest warunek określony w MSSF 15.62(c), tj. przedpłata zaliczek w istotnej wysokości wynika z powodów innych niż udostępnienie finansowania klientowi oraz różnica między przyrzeczoną wynagrodzeniem a ceną sprzedaży gotówkowej jest proporcjonalna do jej przyczyny. Zaliczki stanowią zabezpieczenie przed brakiem właściwego wywiązania się z części zobowiązań umownych, tj. należnej zapłaty, przez klienta.

d) Wymogi w zakresie prezentacji i ujawniania informacji

MSSF 15 rozszerza zakres wymaganych ujawnień w sprawozdaniu finansowym, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Wymogi dotyczące ujawniania informacji mają zapewnić, że Grupa ujawnia wystarczające informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zapoznanie się z charakterem, kwotą, terminami uzyskania oraz niepewnością związaną z przychodami i przepływami pieniężnymi wynikającymi z umów z klientami. Grupa ocenia, że ze względu na stosunkowo jednorodny charakter prowadzonej działalności, zakres ujawnień w sprawozdaniu finansowym nie zmieni się istotnie w związku z wdrożeniem MSSF 15.

Podsumowując, Grupa oceniła brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 15 na kapitał własny na dzień 01 stycznia 2018 roku.

11.25.2 MSSF 9 Instrumenty finansowe

MSSF 9 zastąpił MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. MSSF 9 adresuje trzy obszary związane z instrumentami finansowymi: klasyfikację i wycenę, utratę wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

Grupa zastosowała MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych. Korekty związane z zastosowaniem MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku zostały oszacowane jako nieistotne.

MSSF 9 Instrumenty finansowe wprowadza dwie metody wyceny instrumentów finansowych:

- wycena według zamortyzowanego kosztu,
- wycena wg wartości godziwej, które to skutki mogą być odnoszone na wynik lub na inne całkowite dochody przy uwzględnieniu warunków zawartych w MSSF 9

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Zastosowanie MSSF 9 zasadniczo zmienia podejście do utraty wartości aktywów finansowych poprzez odejście od koncepcji *straty poniesionej* na rzecz *straty oczekiwanej*, gdzie całość oczekiwanej straty kredytowej jest rozpoznawana *ex-ante*.

W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia przy użyciu macierzy rezerw. Grupa wykorzystuje swoje dane historyczne dotyczące strat kredytowych, skorygowane w stosownych przypadkach o wpływ informacji dotyczących przyszłości.

W przypadku pozostałych aktywów finansowych, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym. Jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia.

Aktywa

- Udziały w spółkach zależnych oraz udziały we wspólnych przedsięwzięciach – brak wpływu na sprawozdanie finansowe, Grupa pozostaje przy wycenie według ceny nabycia, która to metoda jest zgodna z MSR 27 paragraf 10a, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.
- Należności długoterminowe z tyt. kaucji zabezpieczających utrzymywanych na rachunkach bankowych:

Oczekiwane straty kredytowe:

Na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem znacząco nie wzrosło więc zgodnie z MSSF 9 co do zasady jednostka wycenia odpis z tytułu straty na tym instrumencie w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym. Kierownictwo jednostki dominującej szacuje, że oczekiwane straty kredytowe do poniesienia w okresie kolejnych 12 miesięcy są nieistotne z uwagi na:

- długoletnią historię odzyskiwania kaucji zabezpieczających w całości (brak konieczności utworzenia odpisów na należności z tyt. kaucji w przeszłości) oraz
- możliwość zaspokojenia należności z tyt. kaucji z kwot zatrzymanych (kaucji gwarancyjnych od podwykonawców).

Wycena:

Należności wyceniane są z wykorzystaniem rzeczywistej stopy procentowej, wg której naliczane są odsetki od kaucji zabezpieczających zdeponowanych na rachunkach bankowych jednostki.

- Należności krótkoterminowe - Grupa dokonała analizy oczekiwanych strat kredytowych na podstawie uproszczonej metody, dopuszczonej do stosowania przez MSSF 9 paragraf B5.5.35. W stosunku do krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług wpływ oczekiwanych strat na sprawozdanie finansowe na dzień 01 stycznia 2018 z tytułu dodatkowego odpisu jest nieistotny.

Kapitał własny i zobowiązania

- Kredyty i pożyczki oraz zobowiązania długoterminowe- brak wpływu na sprawozdanie finansowe, wycena wg zamortyzowanego kosztu według MSSF 9, Spółka dokonywała wyceny taką samą metodą również w roku 2017 i poprzednich latach,

Wycena:

Stopa dyskontowa wykorzystana do obliczenia zdyskontowanej wartości zobowiązań długoterminowych z tyt. kwot zatrzymanych (kaucji gwarancyjnych od podwykonawców) została przyjęta na poziomie stopy wolnej od ryzyka. Stopa wolna od ryzyka została oszacowana z wykorzystaniem stóp depozytowych (WIBOR) oraz notowań obligacji skarbowych na 31 grudnia 2018. Szacunek stopy wolnej od ryzyka dla

oczekiwanych dat płatności poszczególnych zobowiązań otrzymano poprzez zastosowanie interpolacji liniowej wartości punktowych

- Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania krótkoterminowe – brak wpływu na sprawozdanie finansowe, wycena obecnie dokonywana w oparciu o zamortyzowany koszt,

Rachunkowość zabezpieczeń

- Ponieważ MSSF 9 nie zmienia ogólnych zasad funkcjonowania rachunkowości zabezpieczeń Grupy, zastosowanie MSSF 9 nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Podsumowując, Grupa oceniła brak istotnego wpływu wdrożenia MSSF 9 na kapitał własny na dzień 1 stycznia 2018 roku.

11.25.3 Pozostałe

a) Interpretacja KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej oraz wynagrodzenie wypłacane lub otrzymywane z góry*

Interpretacja wyjaśnia, że dniem zawarcia transakcji do celów ustalenia kursu wymiany, który ma zostać zastosowany w momencie początkowego ujęcia powiązanego składnika aktywów, wydatku lub dochodu (lub ich części), jest dzień, w którym jednostka początkowo ujmuje niepieniężny składnik aktywów lub niepieniężne zobowiązanie wynikające z wypłacenia lub otrzymania wynagrodzenia z góry. Jeżeli istnieje wiele przypadków wypłacenia lub otrzymania płatności z góry, wówczas jednostka określa dzień zawarcia transakcji w odniesieniu do każdego przypadku wypłacenia lub otrzymania płatności z góry.

Interpretacja nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

b) Zmiany do MSR 40 *Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych*

Zmiany precyzują, kiedy jednostka dokonuje przeniesienia nieruchomości, w tym nieruchomości w budowie, do lub z nieruchomości inwestycyjnych. Zmiany wyjaśniają, że zmiana sposobu użytkowania następuje, w przypadku gdy dana nieruchomość spełnia lub przestaje spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnej oraz istnieją dowody świadczące o zmianie sposobu użytkowania. Sama tylko zmiana intencji kierownictwa w odniesieniu do sposobu użytkowania nie stanowi dowodu świadczącego o zmianie sposobu użytkowania.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

c) Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności w formie akcji*

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) opublikowała zmiany do MSSF 2 *Płatności w formie akcji* celem wyjaśnienia następujących obszarów: uwzględnienie warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień w wycenie transakcji płatności w formie akcji rozliczanej w środkach pieniężnych, ujmowanie transakcji płatności w formie akcji charakteryzującej się rozliczeniem netto zobowiązań z tytułu podatku u źródła, ujmowanie modyfikacji transakcji płatności w formie akcji, która zmienia jej klasyfikację z rozliczanej w środkach pieniężnych na rozliczaną w instrumentach kapitałowych.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

d) Zmiany do MSSF 4 *Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe*

Zmiany umożliwiają jednostkom, które prowadzą działalność ubezpieczeniową, odroczenie daty wejścia w życie MSSF 9 do dnia 1 stycznia 2021 roku. Skutkiem takiego odroczenia jest, że zainteresowane jednostki mogą dalej sporządzać sprawozdania finansowe zgodnie z obowiązującym standardem, tj. MSR 39.

Te zmiany nie dotyczą Grupy.

e) Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Zmiany precyzują, że jednostka, która jest organizacją zarządzającą kapitałem wysokiego ryzyka, funduszem wzajemnym, funduszem powierniczym lub inną podobną jednostką, w tym związanym z inwestycjami funduszem ubezpieczeniowym może zdecydować się na wycenę inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 9. Grupa dokonuje wyboru odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, w momencie początkowego ujęcia jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli jednostka, która sama nie jest jednostką inwestycyjną, posiada udział w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, które są jednostkami inwestycyjnymi, jednostka ta może, stosując metodę praw własności, zdecydować się na utrzymanie wyceny według wartości godziwej stosowaną przez tę jednostkę stowarzyszoną lub to wspólne przedsięwzięcie, będące jednostkami inwestycyjnymi, w odniesieniu do udziałów jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia, będących jednostkami inwestycyjnymi, w jednostkach zależnych. Wyboru tego dokonuje się odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia inwestycyjnego w dniu a) początkowego ujęcia tej jednostki stowarzyszonej lub tego wspólnego przedsięwzięcia, będących jednostkami inwestycyjnymi; b) w którym ta jednostka stowarzyszona lub to wspólne przedsięwzięcie stają się jednostką inwestycyjną; c) w którym ta jednostka stowarzyszona lub to wspólne przedsięwzięcie, będące jednostkami inwestycyjnymi, stają się jednostką dominującą.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

- f) *Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*

Krótkoterminowe zwolnienia ze stosowania innych MSSF zawarte w paragrafach E3-E7 MSSF 1 zostały usunięte.

Zmiany nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

12. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi. Istnieją zatem następujące segmenty operacyjne odpowiadające segmentom sprawozdawczym:

Drogi kolejowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa kolejowego. Odbiorcą usług jest PKP PLK S.A., Nowe Jaworzno Grupa Tauron Sp. z o.o.
Drogi tramwajowe	– generalne wykonawstwo kompleksowych usług budowy i modernizacji obiektów w branży budownictwa tramwajowego. Odbiorcami usług są Zarządy Dróg Miejskich.
Pozostałe	– urządzenia elektryczne, usługi projektowe, pozostałe usługi nie ujęte w innych segmentach

Zarząd monitoruje wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata brutto na sprzedaży. Koszty sprzedaży, koszty ogólnego zarządu, pozostałe koszty i przychody operacyjne, jak również skutki finansowania Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów. Zarząd również nie analizuje aktywów Grupy w podziale na segmenty. Część aktywów trwałych ze względu na swą specyfikę wykorzystywana jest w różnych segmentach Grupy.

Ceny transakcyjne stosowane przy transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązanymi.

12.1. Segmenty operacyjne

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i zysków poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku.

Rok zakończony 31 grudnia 2018	Działalność kontynuowana				Działalność zaniechana	Działalność ogółem
	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostałe*</i>	<i>Razem</i>		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	1 493 020	0	32 637	1 525 657	-593	1 525 064
Koszt własny sprzedaży	1 412 065	0	30 482	1 442 547	15 534	1 458 081
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	80 955	0	2 155	83 110	-16 127	66 983
Rok zakończony 31 grudnia 2017	Działalność kontynuowana				Działalność zaniechana	Działalność ogółem
	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostałe*</i>	<i>Razem</i>		
Przychody						
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	675 252	16 562	27 073	718 887	33 274	752 161
Koszt własny sprzedaży	650 094	1 306	24 648	676 048	63 403	739 451
Wyniki						
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży segmentu	25 158	15 256	2 425	42 839	-30 129	12 710

*w segmencie zawierają się między innymi usługi związane z projektowaniem i kompleksową realizacją budowy instalacji do oczyszczania i uzdatniania ropy naftowej i kompleksowej realizacji budowy instalacji do oczyszczania i uzdatniania ropy naftowej i gazu ziemnego oraz usługi związane z budownictwem przemysłowym, głównie dla branż energetycznej i chemicznej

Ze względu na fakt, że Grupa nie przeprowadza oceny wyników segmentów oraz nie podejmuje decyzji na podstawie analizy aktywów i zobowiązań według segmentów odstąpiono od ujawnienia przypisania aktywów i zobowiązań do segmentów.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

12.2. Informacje geograficzne

Grupa zaangażowana jest w prowadzenie projektów generalnego wykonawstwa w branży budownictwa kolejowego i tramwajowego w Polsce i w Norwegii. Poniżej zaprezentowano dane dotyczące przychodów z podziałem na przychody krajowe i zagraniczne, jak również informację na temat aktywów zlokalizowanych w kraju i zagranicą:

<i>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 lub na dzień 31 grudnia 2018</i>	<i>Polska</i>	<i>Norwegia</i>	<i>Razem</i>
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	1 525 676	-19	1 525 657
Przychody z działalności zaniechanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	0	-593	-593
Przychody obszaru ogółem	1 525 676	-612	1 525 064
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	834 269	9 074	843 343
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	834 269	9 074	843 343

<i>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 lub na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Polska</i>	<i>Norwegia</i>	<i>Razem</i>
Przychody z działalności kontynuowanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	702 360	16 527	718 887
Przychody z działalności zaniechanej:			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	0	33 274	33 274
Przychody obszaru ogółem	702 360	49 801	752 161
Pozostałe informacje dotyczące obszaru:			
Aktywa obszaru	758 591	31 854	790 445
Aktywa nieprzypisane	0	0	0
Aktywa ogółem	758 591	31 854	790 445

W roku 2018 sprzedaż Grupy w około 87% tj. 1 327 934 tysięcy złotych kierowana była do jednego Inwestora – PKP PLK S.A. W roku 2017 sprzedaż ta wynosiła około 89% tj. 672 401 tysięcy złotych.

13. Przychody i koszty

13.1. Przychody z umów z klientami

13.1.1 Przychody w podziale na kategorie

Grupa rozpoznaje w sprawozdaniu finansowym przychody z niezakończonych usług zgodnie z MSSF 15.

W aktywach w pozycji „Aktywa z tytułu umów z klientami oraz inne niezafakturowane przychody” a w pasywach „Zobowiązania z tytułu umów z klientami i przychodów przyszłych okresów” prezentowane są skutki wyceny stopnia zaawansowania niezakończonych usług w korelacji z dodatkowymi przychodami lub korektą zafakturowanej sprzedaży.

W przypadku gdy Grupa jest liderem konsorcjum, w którym nie można wykazać, że Grupa ma decydujący wpływ na decyzje podejmowane przez konsorcjantów lub jego członkiem, rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko przychody i koszty wynikające z udziału Grupy w konsorcjum (szczegółowe informacje w nocie nr 22.3).

Przychody z umów z klientami w podziale według rodzaju dobra lub usługi wyglądały następująco:

<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018 roku</i>	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Razem</i>
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	1 493 020	0	30 336	1 523 356
Przychody z kontraktów budowlanych	1 493 020	0	26 645	1 519 665
Przychody pozostałe	0	0	3 691	3 691
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów	0	0	2 301	2 301
Przychody ze sprzedaży razem	1 493 020	0	32 637	1 525 657
<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Drogi kolejowe</i>	<i>Drogi tramwajowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Razem</i>
Przychody ze sprzedaży usług, w tym:	675 252	16 562	23 024	714 838
Przychody z kontraktów budowlanych	675 252	16 562	19 387	711 201
Przychody pozostałe	0	0	3 637	3 637
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów	0	0	4 049	4 049
Przychody ze sprzedaży razem	675 252	16 562	27 073	718 887

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>
Przychody z kontraktów budowlanych	1 519 665	711 201
Koszty z tytułu kontraktów budowlanych	1 434 118	666 056
Ujęte do dnia bilansowego zyski	93 784	45 145
Ujęte do dnia bilansowego straty	8 237	0
Kwoty zatrzymane przez kontrahentów	135	77
Otrzymane zaliczki	132 385	212 828

13.1.2 Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami

Grupa rozpoznała następujące aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami:

	<i>Aktywa z tytułu umów z klientami</i>	<i>Zobowiązania z tytułu umów z klientami</i>	<i>Saldo</i>
1 stycznia 2018	106 759	19 295	87 464
31 grudnia 2018	288 574	2 005	286 569
	<i>Aktywa z tytułu umów z klientami</i>	<i>Zobowiązania z tytułu umów z klientami</i>	<i>Saldo</i>
1 stycznia 2017	31 195	27 942	3 253
31 grudnia 2017	106 759	19 295	87 464

13.1.3 Zobowiązania do wykonania świadczenia

Grupa w ramach umów na długoterminowe kontrakty budowlane tworzy aktywo nieposiadające alternatywnego zastosowania i ma prawo do otrzymania zapłaty za świadczenia wykonane do danego dnia. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Grupa ujmuje przychody ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu.

Do pomiaru stopnia realizacji zobowiązań do wykonania świadczenia z tytułu tych umów Grupa stosuje metodę opartą na nakładach, tj. w oparciu o poniesione koszty (tj. jako procentowy stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia).

Jeżeli Grupa nie jest w stanie dokonać racjonalnego pomiaru wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

13.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Otrzymane odszkodowania i kary	1 167	675
Dotacje	13	0
Sprawy sądowe	0	66
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	106	143
Rozwiązanie odpisu na należności	0	20
Inne	83	254
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	1 369	1 158

13.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Koszty postępowania spornego i sądowego	272	21
Darowizny	0	1
Odszkodowania, kary i grzywny	477	383
Utworzenie rezerwy na należności	65	0
Nieumorzona wartość zlikwidowanych środków trwałych	157	58
Inne	189	37
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	1 160	500

13.4. Przychody finansowe

13.4.1 Przychody z tytułu odsetek

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Przychody z tytułu odsetek bankowych i pożyczek	598	1 742
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów oraz pozostałych odsetek	70	581
Rozwiązanie rezerwy na odsetki	138	1 202
Przychody finansowe ogółem	806	3 525

13.4.2 Inne przychody finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Przychody z tytułu dywidendy	100	0
Dodatnie różnice kursowe	0	44
Wycena według zamortyzowanego kosztu	157	73
Inne	5	0
Przychody finansowe ogółem	262	117

13.5. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Odsetki od kredytów bankowych i pożyczek	795	589
Odsetki od obligacji	0	896
Odsetki dla kontrahentów	165	337
Odsetki budżetowe	16	13
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	1 896	1 762
Prowizje bankowe	231	298
Ujemne różnice kursowe	779	926
Koszty finansowe ogółem	3 882	4 821

13.6. Koszty według rodzajów

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Amortyzacja*	13.6	16 259	13 440
Zużycie materiałów i energii		560 672	334 364
Usługi obce, w tym:		782 305	261 289
- usługi podwykonawców		611 577	190 244
Podatki i opłaty		916	1 019
Świadczenia pracownicze	13.8	81 407	58 213
Pozostałe koszty rodzajowe		12 005	26 776
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		2 263	3 793
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:		1 455 827	698 894
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży		1 442 547	676 048
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		1 298	535
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu		30 353	21 741
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych czynnych (nota 23.1) i biernych (nota 34.2) oraz w części rezerw (nota 33.1)		-18 371	575
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki		0	-5

* amortyzacja nie zawiera kosztów amortyzacji działalności zaniechanej za rok 2018 w wysokości 1 151 złotych (za 2017 rok: 1 481 złotych)

13.7. Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych	14 883	12 527
Amortyzacja aktywów niematerialnych	67	72
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	328	0
Amortyzacja aktywów niematerialnych	0	0
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	698	555
Amortyzacja aktywów niematerialnych	283	286
Razem*	16 259	13 440

* amortyzacja nie zawiera kosztów amortyzacji działalności zaniechanej za rok 2018 w wysokości 1 151 złotych (za 2017 rok: 1 481 złotych)

13.8. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Wynagrodzenia	65 958	46 880
Koszty ubezpieczeń społecznych	12 128	8 676
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	3 321	2 657
Koszty świadczeń pracowniczych ogółem, w tym:	81 407	58 213
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	65 518	47 576
Pozycje ujęte w koszcie sprzedaży	402	166
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	15 487	10 471

14. Podatek dochodowy

14.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Ujęte w zysku lub stracie		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	0	447
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	0	0
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	0	447
<i>Odroczonego podatku dochodowego</i>	8 970	9 855
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	8 970	9 855
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	8 970	10 302
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów		
<i>Odroczonego podatku dochodowego</i>		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	11	23
Obciążenie podatkowe ujęte w innych całkowitych dochodach	11	23

14.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym licznym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	48 416	20 063
Zysk brutto przed opodatkowaniem	48 416	20 063
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2017: 19%)	9 199	3 812
Różnice w podatku dotyczące rynków zagranicznych	79	988
Różnice w podatku dotyczące wyłączenia działalności zaniechanej	0	-3 855
Korekty dotyczące księgowania bieżącego podatku z lat ubiegłych	0	447
Spisanie aktywa na podatek odroczonego dotyczący straty podatkowej oddziału	0	3 438
Spisanie aktywa na podatek odroczonego dotyczący wyodrębnionego znaku towarowego	0	5 264
Nieujęte aktywo z tyt. podatku odroczonego od straty podatkowej w Spółce zależnej	-297	0

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Różnice pozostałe	-11	208
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 18,53%, (2017: -73,85%)	8 970	10 302
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w rachunku zysków i strat	8 970	10 302

14.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	<i>Skonsolidowany Bilans</i>		<i>Skonsolidowany Rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	210	88	122	4
Odsetki	587	510	77	312
Rozliczenie robót długoterminowych	54 829	20 665	34 164	14 954
Różnice pomiędzy amortyzacją bilansową i podatkową	5 873	6 054	-181	292
Rezerwa Torpol Norge	0	0	0	0
Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne (przez kapitał)	27	38	0	0
Kary umowne	0	0	0	-2 286
Inne	673	5	668	0
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	62 199	27 360	34 850	13 276
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Odprawy emerytalne jednostki	213	202	11	18
Kary umowne	0	0	0	-1 581
Niezapłacone zobowiązania	52	57	-5	6
Różnica między amortyzacją bilansową a podatkową aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa	0	0	0	-6 581
Odsetki nie zapłacone od zobowiązań	39	172	-133	-167
Niewypłacone wynagrodzenia i świadczenia ZUS	503	374	129	101
Odpisy aktualizujące należności	1 466	435	1 031	-2 058
Odpis aktualizujący wartość inwestycji	197	197	0	0
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	525	392	133	0
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	801	621	180	120
Rezerwa na badanie sprawozdania finansowego	13	12	1	-11
Rezerwa na premie dla zarządu i nagrodę roczną	1 067	78	989	-16
Rezerwa na odprawy emerytalne(przez kapitał)	0	0	18	-16
Rozliczenie robót długoterminowych	29 277	14 217	15 060	1 929
Wycena kaucji według zamortyzowanego kosztu	1	1	0	0
Straty na kontraktach	196	0	196	-39
Leasing - zobowiązania	22	25	-3	25
Aktywo na stratę podatkową	30 050*	21 684	8 366	11 605
Inne	87	180	-93	86
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	64 509	38 647	25 880	3 421
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			8 970	9 855
Zmiany aktywa z tyt. podatku odroczonego z tytułu nabycia spółki zależnej				
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego:	2 310	11 287		
	<small>Zmiany podatku odroczonego odniesione na inne całkowite dochody w 2017 roku to 23 tysiące złotych (-45 tysięcy złotych w 2016 roku).</small>			
W tym Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego działalność zaniechana	0	0	0	0

* Kwota dotyczy następujących okresów: 5 tysięcy złotych – rok 2015; 7 090 tysięcy złotych – rok 2016; 14 589 tysięcy złotych – rok 2017; 8 366 tysięcy złotych – rok 2018. Grupa nie utworzyła aktywa na stratę podatkową zagranicznego oddziału oraz spółki z Grupy od skumulowanej straty podatkowej 150 181 tysięcy NOK.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Aport zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki Torpol MS Sp. z o.o. (dawniej MW LEGAL 5 Sp. z o.o.) został wniesiony w dniu 8 grudnia 2011 roku. Przy ustalaniu aktywów z tytułu podatku odroczonego od różnicy przejściowej wynikającej z różnej wyceny podatkowej oraz księgowej aktywów i zobowiązań składających się na zorganizowaną część przedsiębiorstwa Zarząd Spółki z Grupy wziął pod uwagę otrzymane pozytywne interpretacje podatkowe Ministra Finansów, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło na dzień 31 grudnia 2016 roku 6 581 tysięcy złotych.

W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd jednostki dominującej dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy.

Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysięcy złotych.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych testów oraz analizy odzyskiwalności aktywów związanych z działalnością na rynku norweskim Zarząd jednostki dominującej w 2017 roku podjął decyzję o spisaniu aktywa dotyczącego straty podatkowej: oddziału w Norwegii w wysokości 3 438 tysięcy złotych oraz spółki zależnej w Norwegii w wysokości 941 tys. złotych.

15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości zgodnie z aneksem nr 5 do Regulaminu Wynagradzania pracowników Torpol S.A. z dnia 14 grudnia 2004 roku 10% podstawy do dokonania odpisu zarówno w roku 2018 jak i w okresie porównawczym. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej Grupy, oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 0 złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku 0 złotych).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Środki trwałe wniesione do Funduszu	0	0
Pożyczki udzielone pracownikom	0	0
Środki pieniężne	0	0
Zobowiązania z tytułu Funduszu	0	0
Saldo po skompensowaniu	0	0
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	196	162

16. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transport	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Zaliczki na środki trwałe w budowie	Razem
<u>Wartość początkowa</u>								
<u>brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2018	2 835	6 239	113 696	49 367	2 593	9 892	7 439	192 061
Zwiększenia, w tym:	0	0	2 899	4 286	898	6 202	3 416	17 701
Nabycie	0	0	2 706	4 274	898	6 254	3 416	17 548
Transfery	0	16	1 232	13 883	25	-15 210	0	-54
Zmniejszenia, w tym:	0	24	814	1 324	5	107	0	2 274
Likwidacja i sprzedaż	0	24	814	1 324	5	158	0	2 325
31 grudnia 2018	2 835	6 231	117 013	66 212	3 511	777	10 855	207 434
<u>Umorzenie środków</u>								
<u>trwałych</u>								
1 stycznia 2018	0	1 233	39 582	31 331	1 876	0	0	74 022
Zwiększenia, w tym:	0	281	10 891	5 408	496	0	0	17 076
Amortyzacja okresu	0	281	10 877	5 406	496	0	0	17 060
Transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	10	280	1 301	5	0	0	1 596
Likwidacja i sprzedaż	0	10	280	1 301	5	0	0	1 596
31 grudnia 2018	0	1 504	50 193	35 438	2 367	0	0	89 502
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	2 835	5 006	74 114	18 036	717	9 892	7 439	118 039
Saldo zamknięcia	2 835	4 727	66 820	30 774	1 144	777	10 855	117 932

Wartość bilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2018 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 53 309 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 59 737 tysięcy złotych). Wartość bilansowa środków transportu użytkowanych na dzień 31 grudnia 2018 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 13 615 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 9 943 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2018 jednostka dominująca ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:

- zastawu na środkach trwałych o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 20 621 tysięcy złotych (zabezpieczenie umów kredytowych z Bankiem PEKAO S.A. oraz Bankiem BGK, zabezpieczenie umowy pożyczki TF Silesia sp. z o.o.),
- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 3 941 tysięcy złotych (zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych z PZU S.A.).

Na dzień 31 grudnia 2017 jednostka dominująca ustanowiła zabezpieczenie na aktywach trwałych w postaci:
- - zastawu na środkach trwałych o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 8 800 tysięcy złotych (zabezpieczenie umów kredytowych z Bankiem PEKAO S.A. oraz Bankiem Handlowym w Warszawie S.A.),
- przewłaszczenia maszyn i urządzeń oraz środków transportu o łącznej wartości zgodnej z sumą ubezpieczenia 3 941 tysięcy złotych (zabezpieczenie umowy o okresowe udzielanie gwarancji kontraktowych z PZU S.A.)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku nie ustanowiono na rzeczowych aktywach trwałych innych niż opisane powyżej zabezpieczeń zobowiązań finansowych.

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Grunty</i>	<i>Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej</i>	<i>Urządzenia techniczne i maszyny</i>	<i>Środki transport</i>	<i>Inne środki trwale</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto środków trwałych</u>								
1 stycznia 2017	2 835	7 572	99 213	49 779	2 124	8 447	0	169 970
Zwiększenia, w tym:	0	2	11 763	652	198	6 665	7 439	26 719
Nabycie	0	2	12 048	722	198	6 665	7 439	27 074
Transfery	0	0	4 794	0	423	-5 220	0	-3
Zmniejszenia, w tym:	0	1 335	2 074	1 064	152	0	0	4 625
Likwidacja i sprzedaż	0	1 335	2 074	1 064	152	0	0	4 625
31 grudnia 2017	2 835	6 239	113 696	49 367	2 593	9 892	7 439	192 061
<u>Umorzenie środków trwałych</u>								
1 stycznia 2017	0	1 406	32 409	27 615	1 815	0	0	63 245
Zwiększenia, w tym:	0	324	9 175	4 674	213	0	0	14 386
Amortyzacja okresu	0	324	9 338	4 688	213	0	0	14 563
Transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	497	2 002	958	152	0	0	3 609
Likwidacja i sprzedaż	0	497	2 002	958	152	0	0	3 609
31 grudnia 2017	0	1 233	39 582	31 331	1 876	0	0	74 022
<u>Wartość netto</u>								
Saldo otwarcia	2 835	6 166	66 804	22 164	309	8 447	0	106 725
Saldo zamknięcia	2 835	5 006	74 114	18 036	717	9 892	7 439	118 039

17. Zysk/Strata przypadający na jedną akcję

Zysk/Strata netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku/straty netto przypisanego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Rozwodniony zysk/strata netto na jedną akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku/straty netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez sumę średniej ważonej akcji zwykłych w danym okresie sprawozdawczym i wszystkich potencjalnych akcji rozwadniających.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Zysk/Strata netto z działalności kontynuowanej	19 157	-26 784
Zysk/Strata netto	19 157	-26 784
Liczba akcji w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Średnioważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję w tysiącach sztuk	22 970	22 970
Zysk/Strata netto w złotych na jedną akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej:		
podstawowy z zysku/straty za okres	0,83	-1,16
podstawowy z zysku/straty z działalności kontynuowanej	0,83	-1,16
rozwodniony z zysku/straty za okres	0,83	-1,16
rozwodniony z zysku/straty z działalności kontynuowanej	0,83	-1,16

W roku 2018 i 2017 nie występowały instrumenty rozwadniające.

18. Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych.

W roku 2018 oraz 2017 Grupa nie dokonała aktualizacji wartości niefinansowych aktywów trwałych.

19. Leasing

19.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego

Grupa użytkuje część środków trwałych w ramach leasingu finansowego. Grupa ma możliwość zakupu wynajmowanego sprzętu za kwotę jego wartości rezydualnej na koniec obowiązywania umowy w cenie poniżej ceny rynkowej. Zobowiązania Grupy wynikające z umów leasingu finansowego są zabezpieczone prawami leasingodawców do składników aktywów objętych umową oraz w większości weksłami.

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2018</i> <i>Oplaty minimalne</i>	<i>31 grudnia 2017</i> <i>Oplaty minimalne</i>
W okresie 1 roku	13 587	13 375
W okresie od 1 do 5 lat	34 034	36 797
Powyżej 5 lat	14 322	18 213
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	61 943	68 385
Minus koszty finansowe	-5 986	-7 391
Zdyskontowana wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	55 957	60 994
krótkoterminowe	11 946	11 528
długoterminowe	44 011	49 466

Podsumowanie zestawienia umów leasingowych:

Kwota zadłużenia	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>
Razem leasing PLN	50 343	53 328
Razem leasing EUR	268	581
Razem leasing EUR po przeliczeniu na PLN	1 152	2 423
Razem leasing NOK	10 315	12 368
Razem leasing NOK po przeliczeniu na PLN	4 462	5 243
Razem leasing - uzgodnienie do bilansu	55 957	60 994

19.2. Zobowiązania z tytułu umów leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>
W okresie 1 roku	2 205	751
W okresie od 1 do 5 lat	3 777	2 342
Powyżej 5 lat	0	0
	5 982	3 093

20. Aktywa niematerialne

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2018	2 200	2 211	4 411
Zwiększenia, w tym:	0	171	171
Nabycie	0	171	171
Transfery	0	4	4
Zmniejszenia, w tym:	0	10	10
Likwidacja	0	10	10
31 grudnia 2018	2 200	2 376	4 576
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2018	2 200	1 564	3 764
Zwiększenia, w tym:	0	350	350
Amortyzacja okresu	0	350	350
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	9	9
Likwidacja	0	9	9
31 grudnia 2018	2 200	1 905	4 105
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	0	647	647
Saldo zamknięcia	0	471	471

Grupa posiada znak towarowy „Elmont”. Na dzień 31 grudnia 2018 roku znak był w całości umorzony.

Inne aktywa niematerialne posiadają określony okres użytkowania oszacowany na podstawie analizy ekonomicznego okresu użyteczności i są amortyzowane metodą liniową przez okres 2 do 8 lat. Aktywa niematerialne badane są pod kątem utraty wartości w przypadku zaistnienia przesłanek wskazujących na taką utratę. Grupa nie ustanowiła żadnych zabezpieczeń na aktywach niematerialnych.

W innych aktywach niematerialnych Grupa na dzień 31 grudnia 2018 roku wykazuje prace rozwojowe o wartości 179 tysięcy złotych (31 grudnia 2017 roku: 239 tysięcy złotych) związane z opracowaniem technologii produkcji elementów wykorzystywanych w realizacji kontraktów budowlanych.

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Znak towarowy</i>	<i>Inne aktywa niematerialne, w tym prace rozwojowe</i>	<i>Razem</i>
<u>Wartość początkowa brutto aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2017	2 200	2 109	4 309
Zwiększenia, w tym:	0	176	176
Nabycie	0	176	176
Transfery	0	3	3
Zmniejszenia, w tym:	0	77	77
Likwidacja	0	77	77
31 grudnia 2017	2 200	2 211	4 411
<u>Umorzenie aktywów niematerialnych</u>			
1 stycznia 2017	2 200	1 257	3 457
Zwiększenia, w tym:	0	358	358
Amortyzacja okresu	0	358	358
Transfery	0	0	0
Zmniejszenia, w tym:	0	51	51
Likwidacja	0	51	51
31 grudnia 2017	2 200	1 564	3 764
<u>Wartość netto</u>			
Saldo otwarcia	0	852	852
Saldo zamknięcia	0	647	647

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

21. Wartość firmy

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Elmont - Kostrzyn Wlkp. Sp. z o.o.	9 008	9 008
Torpol MS Sp. z o.o.*	0	0
Torpol Oil&Gas Sp. z o.o.	0	0
Razem	9 008	9 008
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Wartość firmy z konsolidacji na początek okresu:	9 008	9 008
Zwiększenia w związku ze zmianą struktury Grupy	0	0
Zmniejszenia z tytułu odpisu wartości firmy w spółkach zależnych	0	0
Razem wartość bilansowa na koniec okresu:	9 008	9 008

*Wartość firmy Torpol MS Sp. z o.o. wynosi 410 złotych.

Test na utratę wartości firmy i aktywów trwałych

Zgodnie z zasadami MSR 36 Zarząd jednostki dominującej przeprowadził test na utratę wartości aktywów trwałych, w tym niepodlegającej amortyzacji wartości firmy powstałej po nabyciu spółki Elmont (połączenie z jednostką dominującą w 2011 roku) w wysokości 9 008 tysięcy złotych. Test został przeprowadzony poprzez porównanie wartości bilansowej aktywów z wartością odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

W wyniku zakupu spółki Elmont (2008 roku) a także późniejszego połączenia z Torpol S.A. (2011 roku) zaistniała synergia, która spowodowała zwiększenie działalności związanej z robotami na kontraktach kolejowych oraz bezpośrednio związanymi z nimi robotami elektroenergetycznymi, które stanowią nieodłączny element każdego kontraktu kolejowego. Zarząd jednostki dominującej połączył segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” z segmentem „Drogi kolejowe” kierując się podobieństwem cech gospodarczych, w tym m.in. podobieństwem procesów produkcyjnych oraz tą samą grupą odbiorców świadczonych usług. Segment „Infrastruktura elektroenergetyczna” na dzień 31 grudnia 2014 przestał istnieć. Wartość firmy analizowana jest zatem na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jaki stanowi segment kolejowy.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustalono na podstawie wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem przyjęte w sześcioletnich budżetach finansowych zatwierdzonych przez Zarząd i wyrażone są w wartościach nominalnych.

Prognozowane przychody Spółki Torpol S.A. oszacowano na podstawie kontraktów, które Spółka Torpol S.A. posiada w swoim portfelu oraz na założeniu pozyskania nowych zleceń.

Analizowanym segmentem działalności Spółki jest budownictwo kolejowe, zatem kluczowym czynnikiem rozwoju Spółki będą inwestycje w infrastrukturę kolejową w Polsce. Zarząd zakłada wysokość prognozowanych przychodów w oparciu o ogłoszone plany inwestycyjne PKP PLK (Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku), udział spółki Torpol S.A. w rynku budownictwa kolejowego na poziomie 15% i prawdopodobieństwo pozyskania zleceń.

W okresie prognozy (2019-2023) Zarząd ponadto zakłada:

- średnią marżę brutto ze sprzedaży na poziomie 5,2%;
- nakłady inwestycyjne w latach 2019-2021 w łącznej wysokości 98,4 mln złotych (wspierając głównie segment robót torowych i sieciowych) oraz w kolejnych latach średnio 16 mln złotych rocznie, co obejmuje inwestycje o charakterze odtworzeniowym, konieczne do bieżącego utrzymania aktywów Spółki;
- amortyzację na poziomie nakładów inwestycyjnych w okresie rezydualnym;
- stopę dyskontową przed opodatkowaniem na poziomie 9,52%, liczonej jako średnioważony koszt kapitału własnego i obcego (WACC);
- stopę wzrostu wartości przepływów pieniężnych po okresie prognozy szczegółowej na poziomie 2,5%, odpowiadającemu poziomowi prognozowanej średniej inflacji;

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

- wartość zobowiązań oprocentowanych w wysokości 119,3 mln złotych;
- dyskonto z tytułu braku kontroli w wysokości 10%.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne obliczona na podstawie wartości użytkowej znacznie przekroczyła sumę wartości księgowej wartości firmy Elmont i aktywów trwałych spółki Torpol, które są związane z segmentem kolejowym.

Zdaniem Spółki, żadna racjonalna zmiana kluczowych założeń (przychód, marża, stopa dyskontowa) przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodka generującego środki pieniężne nie sprawi, że wartości bilansowe tego ośrodka przewyższą jego wartość odzyskiwalną.

22. Udział we wspólnych ustaleniach umownych

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Akcje i udziały we wspólnych przedsięwzięciach	878	1 315
Razem	878	1 315
- długoterminowe	878	1 315

Do wartości akcji i udziałów zalicza się udział we wspólnym przedsięwzięciu wyceniany metodą praw własności, który jest odpisany w nocie 22.2.

22.1. Wspólne działanie – NLF Torpol Astaldi Spółka cywilna

Grupa posiada 50%-owy udział w spółce NLF Torpol Astaldi spółka cywilna z siedzibą w Łodzi zajmującej się działalnością w zakresie budowy dróg szynowych i kolei podziemnej. Udział w Spółce kwalifikowany jest jako wspólne działanie i ujmowany w sprawozdaniu skonsolidowanym zgodnie z udziałem w Spółce. Spółka NLF Torpol Astaldi spółka cywilna powołana została do prowadzenia kontraktu budowy dworca Nowa Łódź Fabryczna w imieniu konsorcjum, w którym Torpol S.A. posiada udział 40%. Finalnie całość uzyskanych przychodów i poniesionych kosztów na kontrakcie dzielona jest na konsorcjantów w proporcjach do posiadanego udziału w konsorcjum.

22.2. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

Grupa posiada 50%-owy udział w spółce Lineal Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu zajmującej się działalnością w zakresie architektury. W podanych okresach sprawozdawczych nie nastąpiły żadne zmiany własnościowe lub praw do głosu w Grupie w tym wspólnym przedsięwzięciu. Tabela poniżej przedstawia skrócone informacje dotyczące aktywów i zobowiązań spółki Lineal Sp. z o.o.:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)	1 143	2 424
Aktywa trwałe (długoterminowe)	29	35
Zobowiązania krótkoterminowe	406	618
Zobowiązania długoterminowe	0	0
Przychody ze sprzedaży	1 227	2 287
Koszt własny sprzedaży	1 857	1 906
Przychody ogółem	1 231	2 303
Koszty ogółem	2 107	2 235
Zysk netto z działalności kontynuowanej	-875	43
Inne całkowite dochody netto	0	0
Udział w zysku /stracie - wspólnego przedsięwzięcia	-478	21

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku, 31 grudnia 2017 roku Spółka Lineal nie posiadała aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

22.3. Wspólne działanie – kontrakty realizowane w konsorcjach

Grupa realizuje kontrakty długoterminowe na podstawie umów konsorcjalnych jako lider konsorcjum bez tworzenia odrębnych jednostek. Grupa traktuje udział w takich kontraktach jako udział we wspólnych działaniach jeżeli występuje współkontrola zgodnie z MSSF 11. W związku z powyższym Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat tylko część wynikającą z udziału w konsorcjum.

Grupa nie ujęła w bilansie aktywów i zobowiązań przypadających na Partnerów konsorcjum.

23. Pozostałe aktywa

23.1. Rozliczenia międzyokresowe w aktywach

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Podatki i opłaty	9	10
Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe*	4 517	8 343
Prenumeraty	85	68
Ubezpieczenia	4 314	6 406
Pozostałe koszty dotyczące przychodów roku następnego	2	14
Leasing	0	0
Pozostałe	86	303
Razem	9 013	15 144
- krótkoterminowe	6 568	8 073
- długoterminowe	2 445	7 071

* Koszty z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych zawieranych w celu zabezpieczenia należytego wykonania umów o usługi budowlane oraz usunięcia wad i usterek są rozliczane w koszty kontraktu w czasie jego trwania, a po zakończeniu kontraktu - do końca okresu gwarancyjnego. Koszty gwarancji dotyczące przyszłych okresów są ujmowane w ramach rozliczeń międzyokresowych w aktywach.

24. Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych zaklasyfikowanych do sprzedaży.

25. Świadczenia pracownicze

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Na dzień 1 stycznia	869	744
Utworzenie rezerwy	250	141
Zyski i straty aktuarialne	-46	19
Koszty wypłaconych świadczeń	-91	-35
Na dzień 31 grudnia	982	869

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Stopa dyskontowa (%)	3,13	3,31
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50	2,50
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	2,50	2,50

Wskaźnik rotacji pracowników został przyjęty na podstawie danych historycznych Grupy.

Analiza wrażliwości – wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń:

	31 grudnia 2018		31 grudnia 2017	
	Wzrost	Spadek	Wzrost	Spadek
Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o jeden punkt procentowy	-94	112	-82	97
Zmiana współczynnika rotacji o jeden punkt procentowy	-40	44	-34	39
Zmiana wynagrodzenia o jeden punkt procentowy	122	-104	106	-86

26. Zapasy

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Materiały (według ceny nabycia)	57 709	61 048
Towary (według ceny nabycia)	19	574
Zaliczki na dostawy	731	0
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	58 459	61 622
Krótkoterminowe*	58 459	61 622
Długoterminowe	0	0

*Zapasy przewidziane są do wykorzystania w ciągu roku obrotowego.

W 2018 roku w Grupie nie było zmian odpisów aktualizujących wartość zapasów (w 2017 roku w Grupie nie było zmian odpisów aktualizujących). Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w 2018 roku oraz w 2017 roku. Na dzień 31 grudnia 2018 roku ani na dzień 31 grudnia 2017 roku nie było zapasów wycenianych w cenie sprzedaży netto.

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności długoterminowe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Należności finansowe:		
Należności długoterminowe z tyt. kwot zatrzymanych	43	89
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	9 767	7 364
Należności długoterminowe ogółem	9 810	7 453

Należności krótkoterminowe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Należności finansowe:		
Należności z tytułu dostaw i usług:	299 912	248 459
Należności z tytułu dostaw i usług	299 912	248 458
Należności z tytułu dostaw i usług od podmiotów powiązanych	0	1
Kredyty i pożyczki	56	0
Pozostałe należności finansowe	2 610	3 689
Kaucje zabezpieczające utrzymywane na rachunkach bankowych	549	111
Kaucje z tytułu zawartych umów handlowych	2 061	3 578

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Należności niefinansowe:		
Należności z tytułu podatku dochodowego	0	0
Aktywa z umów z klientami i inne niezafakturowane przychody	289 680	106 759
Aktywa z tytułu umów z klientami *	288 574	106 759
Inne niezafakturowane przychody	1 106	0
Pozostałe należności niefinansowe	9 250	20 574
Wyplacone zaliczki	2 400	12 526
VAT naliczony do rozliczenia w kolejnych okresach	5 771	5 287
Inne należności	1 079	2 761
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności ogółem netto	601 508	379 481
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	9 064	4 768
Odpis aktualizujący inne należności	367	367
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	610 939	384 616

* dotyczą rozliczenia kontraktów budowlanych

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-60-dniowy termin płatności.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota należności, na których ustanowiono cesję będącą zabezpieczeniem umów kredytowych oraz umowy pożyczki wyniosła 243 879 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 118 770 tysięcy złotych).

Grupa wykonuje swoje usługi przede wszystkim na rzecz jednostek publicznych oraz pozyskujących środki z funduszy publicznych, w tym funduszy unijnych. Każde pozyskane zamówienie poprzedzone jest procedurą przetargową. Dzięki temu ryzyko kredytowe oceniane jest jako niskie.

Należności z tytułu dostaw i usług (brutto) o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Do jednego miesiąca	178 539	172 982
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	118 905	68 339
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	0	0
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	146	653
Powyżej 1 roku	1 358	0
Należności przeterminowane	10 028	11 253
Należności ogółem (brutto)	308 976	253 227
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	9 064	4 768
Należności netto	299 912	248 459

Należności z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	159	3 531
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	725	463
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	167	2 056
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	3 478	1 289
Przeterminowane powyżej 1 roku	5 499	3 914
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług brutto	10 028	11 253
Odpis aktualizujący należności z tytułu dostaw i usług	8 984	4 768
Przeterminowane należności z tytułu dostaw i usług netto	1 044	6 485

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu dostaw i usług:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	4 768	20 166
Zwiększenie	4 842	1 468
Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej	0	0
Wykorzystanie	0	-3 917
Odpisanie niewykorzystanych kwot (rozwiązanie odpisu)	-546	-12 949
Reklasyfikacja do rezerwy na koszty	0	0
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	9 064	4 768

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku były przeterminowane, ale nie uznano iż utraciły wartość i nie objęto odpisem.

	<i>Razem</i>	<i>Bieżące</i>	<i>Przeterminowane, lecz ściągalne</i>				
			<i>< 30 dni</i>	<i>30–90 dni</i>	<i>90–180 dni</i>	<i>180–360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2018	299 912	298 867	149	75	165	254	402
31 grudnia 2017	248 459	241 974	3 224	462	1 207	1 148	444

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Na dwóch z kontraktów środki zgromadzone na rachunkach bankowych przeznaczone są wyłącznie na realizację danego kontraktu.

1) Na jednym z kontraktów budowlanych wypływ środków z rachunków potwierdza Partner Konsorcjum. Jednocześnie Torpol S.A. ma wpływ na wypłatę środków przynależnych Partnerowi Konsorcjum. W związku z aneksem do umowy rachunku bankowego podpisanym w grudniu 2016 roku rachunek Konsorcjum zmienił status z rachunku powierniczego na rachunek bankowy. W efekcie Torpol S.A. poczynając od dnia 31 grudnia 2016 roku prezentuje 100% środków zgromadzonych na tym rachunku.

Saldo wyżej opisanych środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2018 roku 894 tysiące złotych,
- na dzień 31 grudnia 2017 roku 10 463 tysięcy złotych.

2) Na drugim z kontraktów budowlanych wypływ środków z rachunków powierniczych realizowany jest na podstawie przygotowanej szczegółowej dokumentacji pozytywnie, pisemnie zweryfikowanej przez Doradcę Technicznego.

Saldo środków pieniężnych prezentowanych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty na wyżej opisanym kontrakcie wynosiło:

- na dzień 31 grudnia 2018 roku 0 złotych,
- na dzień 31 grudnia 2017 roku 0 złotych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Środki pieniężne w banku i w kasie	33 942	186 376
Lokaty krótkoterminowe	0	0
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	33 942	186 376
w tym:		
- kwoty na realizację konkretnych kontraktów	894	10 463
- kwoty na rachunku zagranicznej jednostki	344	2 050

29. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania z przepływów pieniężnych

Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami niektórych pozycji oraz zmianami wynikającymi ze sprawozdania przepływów pieniężnych przedstawia poniższa tabela:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
1. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności operacyjnej:	200	353
-korekta – działalność zaniechana	19 138	35 064
-korekta - amortyzacja Torpol Norge AS	1 151	1 481
-korekta – kapitał własny	-20 089	- 46 299
-korekta - dywidenda	0	10 107
2. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności inwestycyjnej:	-1 317	-608
-korekta – naprawy rewizyjne	-1 336	-603
-korekta – pozostałe	19	-5
3. Pozycja "pozostałe" - przepływy z działalności finansowej:	2 673	9 152
-korekta –leasing zwrotny	2 673	9 152
4. Pozycja "Zmiana stanu należności i aktywów z tytułu umów z klientami"	-224 052	-89 682
-bilansowa zmiana stanu należności i aktywów z tytułu umów z klientami	-224 328	-77 475
-korekta należności – naliczone odsetki	210	1 828
- korekta należności – podatek dochodowy	6	-13 967
- korekta należności -wycena	60	-68
5. Pozycja "Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek"	-11 943	198 589
-bilansowa zmiana stanu zobowiązań i zobowiązań z tytułu umów z klientami i przychodów przyszłych okresów	-13 341	202 053
-korekta zobowiązań – zobowiązania inwestycyjne	-8	3 877
-korekta zobowiązań – odsetki	-829	-383
-korekta zobowiązań – leasing	2 235	-6 958
6. Pozycja "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych"	16 457	-665
-bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	16 457	-630
-korekta – aktywo na podatek odroczony nierozliczane przez wynik	0	-35

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

7. Pozycja "Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych"	-8 828	-16 051
-bilansowa zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	283	- 11 108
-korekta - amortyzacja	-17 412	-14 921
-korekta – sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	0	-267
-korekta – zysk na działalności inwestycyjnej	0	91
-korekta – zobowiązania inwestycyjne	8	-3 877
-korekta – naprawy rewizyjne	1 336	603
-korekta – leasing finansowy	7 629	18 957
-korekta - likwidacja	-672	0
-korekta – zaliczka na ŚT	0	-5 529

30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

30.1. Kapitał podstawowy

Kapitał akcyjny	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
TF Silesia Sp. z o.o.	1 746	1 746
Nationale-Nederlanden OFE	400	440
PKO TFI	404	395
NN Investment Partners TFI S.A.	377	-
Pozostali	1 667	2 013
Razem	4 594	4 594

30.1.1 Wartość nominalna udziałów/akcji

1 lipca 2014 roku nastąpił przydział akcji Torpol S.A. w ramach pierwszej oferty publicznej, w której dotychczasowy właściciel Polimex – Mostostal sprzedał wszystkie posiadane akcje. W ramach oferty publicznej inwestorom zostało zaoferowanych 15 570 000 akcji serii A, tj. wszystkie akcje należące dotychczas do Polimex – Mostostal S.A. oraz 7 400 000 prawa do akcji serii B. Akcje serii A oraz akcje serii B dają te same prawa. Cena nominalna oferowanego akcji i praw do akcji to 8 złotych. Pierwsze notowanie akcji i praw do akcji Torpol S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. odbyło się 8 lipca 2014 roku.

W dniu 22 sierpnia 2014 roku Spółka powzięła informację z danych Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o wydaniu przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowienia o rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją 7 400 000 akcji serii B oraz wykreśleniu ówczesnego, jedyne akcjonariusza Polimex-Mostostal S.A. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 4 594 tysięcy złotych i dzieli się na 15 570 000 akcji serii A oraz 7 400 000 akcji serii B (łącznie 22 970 000 akcji w pełni opłaconych) o wartości nominalnej 0,20 zł każda. Wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi, na okaziciela, dającymi prawo do 1 głosu.

W roku 2018 i 2017 nie było zmian w kapitale zakładowym jednostki dominującej.

Zgodnie ze statutem Spółki do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy podejmowanie uchwał w sprawie podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego.

30.1.2 Akcjonariusze o znaczącym udziale

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
TF Silesia Sp. z o.o.		
udział w kapitale	38%	38%
udział w głosach	38%	38%
Nationale-Nederlanden OFE		
udział w kapitale	8,71%	9,58%
udział w głosach	8,71%	9,58%
PKO TFI		
udział w kapitale	8,79%	8,59%
udział w głosach	8,79%	8,59%
NN Investment Partners TFI S.A.*		
udział w kapitale	8,21%	-
udział w głosach	8,21%	-

*zawiadomienie o zajściu zdarzenia, w wyniku którego podmiot stał się posiadaczem akcji dających więcej niż 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu jednostki dominującej miało miejsce w Raporcie Bieżącym nr 20/2018 z dnia 24 lipca 2018 roku

30.2. Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe

	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe*</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji poniżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Pozostały kapitał zapasowy</i>	<i>Razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2018	138 711	54 617	4 301	197 629
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	0	-769	0	-769
Na dzień 31 grudnia 2018	138 711	53 848	4 301	196 860
Na dzień 1 stycznia 2017	133 457	54 617	4 301	192 375
Zwiększenie kapitału rezerwowego/zapasowego z tytułu podziału zysku	5 254	0	0	5 254
Na dzień 31 grudnia 2017	138 711	54 617	4 301	197 629

* Pozycja składa się głównie z zysków z lat ubiegłych oraz niepodlegającego podziałowi kapitału z połączenia.

Pozostałe kapitały rezerwowe zgodnie ze Statutem Spółki Akcyjnej tworzone są na pokrycie szczególnych strat lub wydatków.

30.3. Dywidendy wypłacone. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych od dnia przekształcenia w spółkę akcyjną, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przeznacza się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu jednostki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki dominującej. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie. Jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostka dominująca spełniła wymogi w zakresie wysokości kapitału zapasowego przewidziane w Kodeksie Spółek Handlowych.

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. Jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte, zysk rozdziela się w stosunku do dokonanych wpłat na akcje (art. 347 KSH). Zgodnie z § 20 ust. III Statutu jednostki dominującej, zysk pozostały po dokonaniu obowiązkowych odpisów przeznaczony jest w pierwszej kolejności na pokrycie straty za lata ubiegłe.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku istnieje ograniczenie dotyczące wypłaty dywidendy wynikające z umów finansowych z bankiem Bankiem Gospodarstwa Krajowego. W umowach z Bankiem Gospodarstwa Krajowego znajduje się zapis, że Zleceniodawca wypłaci dywidendę, o ile będą spełnione warunki finansowania określone w umowie przed i po wypłacie dywidendy (brak przypadków niedotrzymania warunków umowy). Dywidenda może zostać wypłacona także w sytuacji, w której wystąpi niespełnienie warunków finansowania i BGK wcześniej wyrazi zgodę na wypłatę dywidendy oraz poinformuje, że nie skorzysta z zastosowania sankcji przewidzianych w umowie z tytułu niedotrzymania warunków umowy.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie ma decyzji co do wnioskowania o wypłacie dywidendy za 2018 rok.

31. Informacja o emisji, wykupie i spłacie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W dniu 30 lipca 2015 roku Jednostka dominująca podjęła uchwałę w sprawie emisji obligacji serii A.

W dniu 31 lipca 2015 roku zarząd Jednostki dominującej, na podstawie zbudowanej książki popytu podjął uchwałę w sprawie przydziału 40 000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych i o łącznej wartości 40 mln złotych.

W dniu 6 sierpnia 2015 roku (dzień emisji) obligacje serii A zostały wprowadzone do Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i w związku z powyższym w tej dacie zostały zapisane na rachunkach inwestorów. Obligacje są obligacjami zwykłymi, niezabezpieczonymi, zdematerializowanymi, na okaziciela i zostały wyemitowane w trybie art. 33 pkt 2 ustawy o obligacjach z dnia 15 stycznia 2015 roku (Ustawa o obligacjach). Z tytułu obligacji przysługują wyłącznie świadczenia pieniężne. Wykup obligacji nastąpi w terminie 36 miesięcy od dnia ich przydziału. Jednostka dominująca posiada prawo wcześniejszego wykupu obligacji na zasadach określonych w warunkach emisji obligacji. Oprocentowanie obligacji zostało ustalone na poziomie WIBOR 6M + 2% i będzie wypłacane w sześciomiesięcznych okresach odsetkowych z zastrzeżeniem, iż z uwagi na dostosowanie okresów odsetkowych do półrocznych okresów kalendarzowych pierwszy i ostatni okres odsetkowy zostały ustalone na okres inny niż sześciomiesięczny. Obligacje nie są zabezpieczone.

Jednostka dominująca zobowiązała się do utrzymania poniższych wskaźników finansowych:

- wskaźnik zadłużenia netto rozumianego jako stosunek zadłużenia finansowego netto do EBITDA nie będzie większy niż 4.0x na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku,

- wskaźnik kapitałowy (rozumiany jako stosunek kapitału własnego do wartości aktywów ogółem) będzie na poziomie nie niższym niż 20% na koniec każdego okresu 12 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca oraz 31 grudnia każdego roku.

W dniu 2 listopada 2015 roku Jednostka dominująca powzięła informację o podjęciu uchwały przez spółkę BondSpot S.A. w sprawie wprowadzenia obligacji do alternatywnego systemu obrotu na Catalist.

W dniu 29 maja 2017 roku Zarząd TORPOL S.A. podjął decyzję o zamiarze dokonania przedterminowego wykupu wszystkich obligacji serii A na żądanie Spółki. Dzień ustalenia świadczeń z tytułu wcześniejszego wykupu obligacji został wyznaczony na 22 czerwca 2017 roku, a dzień wcześniejszego wykupu miał miejsce 28 czerwca 2017 roku. Wykupem zostały objęte wszystkie tj. 40.000 obligacji serii A o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych (Obligacje). Obligacje zostały wykupione zgodnie z punktem 10.1 Warunków Emisji obligacji serii A (WEO).

32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	<i>Termin spłaty</i>	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Krótkoterminowe			
Towarzystwo Finansowe SILESIA Sp. z o.o.	31 października 2019	4 000	0
Towarzystwo Finansowe SILESIA Sp. z o.o.	31 października 2020	4 000	0
Kredyt w rachunku kredytowym (Bank Gospodarstwa Krajowego)	31 sierpnia 2019	50 000	0
Kredyt w rachunku kredytowym (DnB Bank Polska S.A.)		0	7 181
Kredyt w rachunku bieżącym (mBank S.A.)	8 marca 2019	1 952	2 870
Kredyt w rachunku kredytowym (Bank Handlowy w Warszawie S.A.)		0	4 000
Kredyt w rachunku kredytowym (CITIBANK N.A.)		0	10 174
Odsetki		41	0
Razem		59 993	24 225

GRUPA TORPOL S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Lp.	Bank kredytujący / pożyczkodawca	Kwota i waluta kredytu wg umowy (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu kredytu / pożyczki - krótkoterminowe (w tysiącach)	Zadłużenie z tytułu odsetek – waluta (w tysiącach)	Termin spłaty	Rodzaj kredytu	Oprocentowanie	Zabezpieczenie kredytu		
								Zastawy rejestrowe	Hipoteki	Cesje/Poręczenia / Weksle / Oświadczenia
1	Bank Gospodarstwa Krajowego	55 000 PLN	50 000 PLN	0 PLN	31 sierpnia 2019	kredyt w rachunku kredytowym	WIBOR 1M + marża Banku	brak	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art.. 777 par. 1 punkt 5 Kcp do kwoty 82 500 tysięcy PLN, 3) cesja wierzytelności do max. wysokości 55 000 tysięcy PLN z finansowanego kontraktu.
2	Bank Gospodarstwa Krajowego	20 000 PLN	0 PLN	0 PLN	26 stycznia 2020	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na palownicy kolejowej typu PV 15PRP oraz zastaw na profilarce do tłucznia USP5000C wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 2) oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art.. 777 par. 1 punkt 5 Kcp do kwoty 30.000 tysięcy PLN
3	Bank PEKAO S.A.	20 000 PLN	0 PLN	3 PLN	31 lipca 2019	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR 1M + marża Banku	zastaw rejestrowy na 3 transporterach materiałów sypkich MFS 40 oraz na 25 wagonach 412 Za wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, 2) pełnomocnictwo do rachunków w Banku, 3) oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art.. 777 pat. 1 pkt 5 Kpc do kwoty 24 000 tysiące PLN
4	mBank S.A. (współkredytobiorcą jest Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.	15 000 PLN	1 952 PLN	8 PLN	8 marca 2019	kredyt w rachunku bieżącym	WIBOR ON + marża Banku	brak	brak	1) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Torpol S.A. 2) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Torpol Oil & Gas Sp. z o.o. 3) solidarna odpowiedzialność Torpol S.A. i Torpol Oil & Gas Sp. z o.o.
5	TF Silesia Sp. z o.o.	8 000 PLN	8 000 PLN	30 PLN	31 października 2019, 31 października 2020	pożyczka	WIBOR 1M + marża	zastaw rejestrowy na zgrzewarce DAF, oczyszczarce tłucznia, 3 transporterach materiałów sypkich MFS 40 wraz z cesją praw z polis ubezpieczeniowych	brak	1) świadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art.. 777 par. 1 punkt 5 Kcp do kwoty 12 000 tysięcy PLN 2) weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową
Razem PLN		118 000 PLN	59 952 PLN	41 PLN						

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

33. Rezerwy

33.1. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwy na naprawy gwarancyjne</i>	<i>Świadczenia po okresie zatrudnienia</i>	<i>Rezerwa na sprawę sporną</i>	<i>Rezerwa na koszty kontraktów</i>	<i>Rezerwa na straty na kontraktach</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2018	2 061	868	113	1 250	0	4 292
Utworzone w ciągu roku obrotowego	700	184	0	4	1 031	1 919
Wykorzystane	0	70	0	0	0	70
Rozwiązane	0	0	113	948	0	1 061
Na dzień 31 grudnia 2018	2 761	982	0	306	1 031	5 080
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2018	2 761	47	0	306	1 031	4 145
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2018	0	935	0	0	0	935
Razem	2 761	982	0	306	1 031	5 080
Na dzień 1 stycznia 2017	2 061	744	10 062	1 250	204	14 321
Utworzone w ciągu roku obrotowego	0	162	1 555	0	0	1 717
Wykorzystane	0	38	0	0	204	242
Rozwiązane	0	0	11 504	0	0	11 504
Na dzień 31 grudnia 2017	2 061	868	113	1 250	0	4 292
Krótkoterminowe na dzień 31 grudnia 2017	2 061	70	113	1 250	0	3 494
Długoterminowe na dzień 31 grudnia 2017	0	798	0	0	0	798
Razem	2 061	868	113	1 250	0	4 292

Grupa tworzy rezerwy metodą szczegółowej identyfikacji analizując ryzyko związane z poszczególnymi transakcjami.

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych odnotowanych w latach ubiegłych. Grupa na dzień 31 grudnia 2018 roku wykazała rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych w kwocie 2 761 tysięcy złotych (2017 rok: 2 061 tysięcy złotych).

33.2. Inne rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa nie utworzyła innych rezerw.

34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, zobowiązania finansowe oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania długoterminowe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Rezerwy	935	798
Zobowiązania finansowe:		
Oprocentowane kredyty i pożyczki	4 000	0
Pozostałe zobowiązania finansowe	63 417	62 053
Zobowiązania z tytułu leasingu	44 011	49 466
Zobowiązania finansowe inne	5 650	5 531
Zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	13 756	7 056
Razem	68 352	62 851

Zobowiązania krótkoterminowe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zobowiązania finansowe:		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	274 596	219 976
Wobec jednostek powiązanych	288	1 158
Wobec jednostek pozostałych	274 308	218 818
Kredyty i pożyczki	55 993	24 225
Pozostałe zobowiązania finansowe	17 754	20 651
Zobowiązania z tytułu leasingu	11 946	11 528
Zobowiązania z tyt. zakupu środków trwałych	48	47
Wycena transakcji skarbowych według rachunkowości zabezpieczeń	0	86
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	4 880	4 201
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	759	4 789
Inne zobowiązania	121	0
Zobowiązania niefinansowe:		
Podatek dochodowy od osób prawnych	0	0
Zobowiązanie z tytułu umów z klientami i przychodami przyszłych okresów	5 307	21 209
Zobowiązanie z tytułu umów z klientami	2 005	19 295
Rozliczenie międzyokresowe przychodów	3 302	1 914
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	189 153	239 679
Podatek VAT	48 775	21 246
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 324	1 502
Pozostałe z tytułu podatków ceł i ubezpieczeń społecznych	4 571	3 667
Zaliczki otrzymane na dostawy	133 825	213 010
Inne zobowiązania	658	254
Rozliczenia międzyokresowe (nota 34.2)	27 211	16 885
Rezerwy (nota 33.1)	4 145	3 494
Razem	574 159	546 119

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączane na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań:

Transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe).

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 30 dniowych.

Zobowiązanie publicznoprawne są płacone zgodnie z terminami płatności regulowanymi przez polskie przepisy prawa. Zobowiązania w stosunku do pracowników są regulowane do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą koszty wynagrodzeń.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane na podstawie zaakceptowanych not odsetkowych.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Do jednego miesiąca	167 328	142 264
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	73 139	59 801
Powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 406	5 035
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	17 189	1 048
Powyżej 1 roku	7 461	3
Zobowiązania przeterminowane	6 073	11 825
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług ogółem	274 596	219 976

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wg długości okresu przeterminowania:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Przeterminowane do jednego miesiąca	3 626	5 621
Przeterminowane powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	610	1 351
Przeterminowane powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	988	3 601
Przeterminowane powyżej 6 miesięcy do 1 roku	259	1 236
Przeterminowane powyżej 1 roku	590	16
Zobowiązania przeterminowane ogółem	6 073	11 825

34.2. Rozliczenia międzyokresowe w pasywach

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:		
Niewykorzystanych urlopów	4 315	4 659
Premii i nagród	5 617	411
Badania sprawozdania finansowego	66	65
Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów dotyczących podwykonawców	16 701	11 484
Rezerwa na koszty i sprawy sporne	437	175
Pozostałe	75	91
Razem	27 211	16 885
- krótkoterminowe	27 211	16 885
- długoterminowe	0	0

35. Zobowiązania warunkowe

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	619 667	677 669
Poręczenia	0	2 300
Weksle własne	2 500	2 500
Inne zobowiązania warunkowe	1 337	6 981
Razem zobowiązania warunkowe	623 504	689 450

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki i towarzystwa ubezpieczeniowe na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Instytucjom finansowym przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Ewentualny przewidywany czas wypływów środków pieniężnych trudno określić.

35.1. Sprawy sądowe

Sprawy prowadzone przeciwko jednostkom Grupy

Lp.	Opis przedmiotu sporu	Wartość przedmiotu sporu	Nazwa strony przeciwnej	Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie	Etap sprawy
1	O zapłatę	1 179	Smay Sp. z o.o.	Sąd Okręgowy w Krakowie	Pozew opiera się na uznaniu umowy zawartej pomiędzy Smay Sp. z o.o. a podwykonawcą za umowę o roboty budowlane i w związku z tym solidarnej odpowiedzialności z art. 647 (1) k.c. pozwanej. Spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości ponieważ umowa na podstawie której dochodzone jest roszczenie była umową dostawy sprzętu, ponadto dostawca nie był Spółce zgłoszony w trybie art. 647 (1) par. 3 k.c. Sprawa w toku. Kolejny termin rozprawy w dniu 3.10.2019 roku.
2	O zapłatę	262	Agnes S.A.	Sąd Okręgowy w Poznaniu	Powództwo oparte jest na art. 5 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, czyli powód żąda odsetek ustawowych po upływie 30 dni liczonych od doręczenia pozwanemu faktury. Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2018 r. ogłoszono wyrok - powództwo uwzględnione częściowo. W dniu 13 grudnia 2018 r. Pozwany złożył wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku i doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Wyrok nieprawomocny - sprawa w toku.

W oparciu o opracowania prawne Zarząd Spółki podjął decyzję o niezawiązywaniu rezerwy na sprawę wymienioną w punkcie 1.

Sprawy prowadzone z wniosku jednostek Grupy

Lp.	Opis przedmiotu sporu	Wartość przedmiotu sporu	Nazwa strony przeciwnej	Nazwa organu, przed którym toczy się postępowanie	Etap sprawy
1	O zapłatę	48 248 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	PKP PLK S.A., Miasto Łódź i PKP S.A.	Sąd Okręgowy w Łodzi	W dniu 18 września 2017 r. Konsorcjum wniosło przeciwko Zamawiającemu pozew o zapłatę 48.248.259,04 zł tytułem wynagrodzenia za roboty dodatkowe w zakresie odtworzenia replik starego dworca wraz z zadaniem nowego Dworca Łódź Fabryczna. Sędzia referent w niniejszej sprawie złożył wniosek o wyłączenie go od rozpoznania tej sprawy z uwagi na to, że żona sędziego jest zatrudniona przez jednego z pozwanych - Miasto Łódź. Postanowieniem z dnia 13 października 2017 r. Sąd oddalił wniosek sędziego referenta o jego wyłączenie. W dniu 2 stycznia 2018 r. pełnomocnik PKP PLK S.A. wniósł odpowiedź na pozew. W dniu 9 stycznia 2018 r. pełnomocnik PKP S.A. wniósł odpowiedź na pozew. W dniu 10 stycznia 2018 r. pełnomocnik Miasta Łodzi wniósł odpowiedź na pozew. 2.3.5. W dniu 5 lutego 2018 r. pełnomocnik PKP PLK S.A. wniósł uzupełnienie odpowiedzi na pozew. 2.3.6 W dniu 9 lutego 2018 r. PKP S.A. wniósł uzupełnienie odpowiedzi na pozew. 2.3.7. W dniu 10 lutego pełnomocnik Miasta Łódź wniósł odpowiedź na pozew wnosząc w szczególności o: oddalenie powództwa w stosunku do Miasta Łódź. 2.3.8. W dniu 12

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

					<p>lutego 2018 r. został złożony wniosek o wyznaczenie 3-miesięcznego terminu na wniesienie repliki na odpowiedź na pozew wszystkich pozwanych do 15 maja 2018 roku. 2.3.10. W dniu 15 maja 2018 r. została wniesiona replika na odpowiedzi na pozew każdego z pozwanych (PKP, PLK, Miasta Łódź), w której podtrzymaliśmy powództwo oraz wszystkie wnioski i twierdzenia zawarte w pozwie oraz przedstawiliśmy pogłębioną argumentację faktyczną i prawną świadczącą o zasadności powództwa, w tym w zakresie ustosunkowania się do wszystkich twierdzeń, wniosków i zarzutów każdego z pozwanych. 26 czerwca 2018 r. - PKP wniosło o wyrażenie zgody na złożenie dupliki w terminie 3 miesięcy; 24 sierpnia 2018 r. - duplika PKP PLK; 24 września 2018 r. - Miasto wniosło o przedłużenie terminu na wniesienie dupliki do dnia 30 października 2018 r.; 7 października 2018 r. - duplika PKP; 19, 23 i 26 listopada 2018 r. - terminy rozprawy. Na rozprawie w dniu 19 listopada 2018 r. zostało przesłuchanych 2 świadków. Na rozprawie w dniu 23 listopada 2018 r. zostało przesłuchanych kolejnych 2 świadków. Na rozprawie w dniu 26 listopada 2018 r. zostało przesłuchanych 3 świadków. Kolejne terminy rozpraw: 26 kwietnia 2019 r. – zostaną przesłuchani 2 świadkowie; 6 maja 2019 r. - zostaną przesłuchani 2 świadkowie; 10 maja 2019 r. - zostaną przesłuchani 3 świadkowie.</p>
2	O zapłatę	1 406 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	Miasto Łódź	Sąd Okręgowy w Łodzi	<p>W dniu 6 grudnia 2017 r. Konsorcjum wniosło pozew przeciwko Miastu Łódź, o zasądzenie od Miasta Łódź na rzecz Konsorcjum kwoty 1.406.237,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi. Powództwo obejmuje roszczenia Konsorcjum o zwrot nienależnego świadczenia w postaci wartości usług realizowanych bez podstawy umownej na rzecz Miasta Łódź polegających na konserwacji i utrzymaniu systemów i urządzeń zlokalizowanych w części miejskiej Dworca Łódź Fabryczna oraz części wspólnej Dworca w zakresie, za jaki odpowiada Miasto Łódź w okresie od 1 stycznia 2017 r. od 31 sierpnia 2017 r. (przedświadczenie). W dniu 15 stycznia 2018 r. został wysłany do Miasta Łódź odpis pozwu. W dniu 9 lutego 2018 roku została złożona odpowiedź na pozew. Zawnieioskowaliśmy o przesłuchanie nowych świadków. Sąd wyznaczył terminy rozpraw na 4 i 6 września 2018 r. . Na terminie rozprawy w dniu 4 września 2018 r. zostało przesłuchanych 12 świadków. Na terminie rozprawy w dniu 6 września 2018 r. zostało przesłuchanych 6 świadków. 05.10.2018 r. - krótkie pismo procesowe Powodów w zw. ze zgodą wyrażoną przez Sąd na rozprawie w dniu 06.09.2018 r. odnoszące się do treści zeznań świadków złożonych na rozprawach w dniach 4-6.09.2018 r. Na rozprawie w dniu 12 marca 2019 roku zostali przesłuchani 3 świadkowie, na rozprawie w dniu 14 marca 2019 roku został przesłuchany 1 świadek. Kolejny termin rozprawy: 19 marca 2019 r. - zostaną przesłuchani 3 świadkowie.</p>
3	O zapłatę	34 017 (wartość sporu przypadająca na Konsorcjum)	PKP PLK S.A., Miasto Łódź i PKP S.A.	Sąd Okręgowy w Łodzi	<p>W dniu 21 grudnia 2017 r. Konsorcjum złożyło pozew przeciwko Zamawiającemu, wnosząc o zasądzenie od Zamawiającego na rzecz Konsorcjum kwoty 34.017.785,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozwem dochodzone są roszczenia odszkodowawcze z tytułu niewykonania bądź nienależytego wykonania przez Zamawiającego ciężących na nim (nich) zgodnie z Kontraktem Głównym oraz ustawą obowiązków, które doprowadziło do zakłóceń w realizacji inwestycji. Roszczenia sformułowane w pozwie obejmują wyłącznie koszty pośrednie, tj. koszty ogólne budowy oraz koszty ogólnego zarządu, poniesione przez Konsorcjum w związku z zaistnieniem zakłóceń i przedłużeniem Czasu na Ukończenie na podstawie aneksu nr 7 do Kontraktu Głównego. W dniu 12 kwietnia 2018 r. pozwany Miasto Łódź złożyło wniosek o przedłużenie terminu na wniesienie odpowiedzi na okres łącznie do 3 miesięcy od doręczenia mu pozwu. Sąd przedłużył pozwanemu Miastu Łódź termin na złożenie odpowiedzi na pozew do dnia 5 lipca 2018 r. Dodatkowo wyznaczył dla każdego z pozwanych osobno (PKP, PLK) termin na złożenie odpowiedzi na pozew na dzień 5 lipca 2018 r. - odpowiedź na pozew PKP PLK. 23 lipca 2018 r. - wniosek w imieniu Konsorcjum o wyrażenie zgody na złożenie repliki na odpowiedź na pozew oraz o wyznaczenie terminu na złożenie repliki na odpowiedź na pozew; 13 września 2018 r. - pismo przygotowawcze Miasta odnoszące się do pism pozostałych Pozwanych; 21 września 2018 r. - pismo przygotowawcze PKP odnoszące się do pism pozostałych Pozwanych;</p>

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

					10 października 2018 r. - wniosek PKP PLK o przypozwanie SAFAGE Societe Par Actions 31 października 2018 r. - pismo procesowe w imieniu Konsorcjum stanowiące łączną replikę na odpowiedzi pozwanych na pozew; 7 stycznia 2019 r. - wezwanie przez Sąd do rozważenia przez strony możliwości ugodowego załatwienia sporu i zawiadomienia Sądu w terminie 21 dni od daty doręczenia wezwania o wynikach podjętych rokowań ugodowych. W przypadku nie dojścia do ustalenia warunków ugody Sąd wzywa do rozważenia możliwości skierowania sprawy do mediacji; 24 stycznia 2019 r. - wniosek PKP S.A. o wyrażenie zgody na złożenie dupliki; 28 stycznia 2019 r. - wyrażenie przez Miasto zgody na przeprowadzenie rozmów ugodowych z prośbą o ich przedłużenie do końca kwietnia 2019 r.; 4 lutego 2019 r. - wyrażenie zgody przez PKP S.A. na skierowanie sprawy do mediacji pod warunkiem wyrażenia zgody przez pozostałych Pozwanych tj. PKP PLK i Miasto; 4 lutego 2019 r. - brak zgody PKP PLK na mediację; 5 lutego 2019 r. - wyrażenie zgody przez Konsorcjum na skierowanie sprawy do mediacji wraz z wnioskiem o wyznaczenie stronom terminu do końca kwietnia 2019 r. na poinformowanie Sądu o zakończonych rozmowach i ewentualnym ugodowym zakończeniu sporu.
--	--	--	--	--	--

Należności, których dotyczą wyżej opisane sprawy nie zostały rozpoznane w przychodach Grupy.

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

35.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Systemu podatkowy w Norwegii jest spójny i dokładnie uregulowany. Stopień stabilności systemu podatkowego jest określany jako wyższy w porównaniu z systemem podatkowym w Polsce.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat (w Norwegii przez okres 10 lat), począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zarząd Spółki z Grupy ocenił skutki podatkowe wyodrębnienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa i na tej podstawie rozpoznał aktywo z tytułu podatku odroczonego. Zarząd w dniu 22 marca 2012 otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku VAT oraz w dniu 4 kwietnia 2012 roku otrzymał pozytywną interpretację podatkową Ministra Finansów w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych, a także oszacował, że Spółka w przyszłych latach osiągnie wystarczające dochody, które umożliwią zrealizowanie tego aktywa. Powyższe aktywo z tytułu podatku odroczonego wynosiło 6 581 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku. W związku ze zmianą ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 roku) Zarząd Spółki z Grupy dokonał szczegółowej analizy skutków prawnych i podatkowych nowelizacji ustawy. Na tej podstawie w grudniu 2017 roku została podjęta uchwała o spisaniu aktywa dotyczącego wyodrębnionego znaku towarowego w wysokości 5 264 tysiące złotych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku nie zidentyfikowano policzalnego ryzyka podatkowego.

36. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanimi w roku 2018 po uwzględnieniu odpisów aktualizujących wartość:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług i materiałów</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług, odsetek</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	2	134	-	8 000	30
II Wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności:					
Lineal Sp. z o.o.	-	355	-	-	358

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanimi w roku 2017 po uwzględnieniu odpisów aktualizujących wartość:

	<i>Przychody netto ze sprzedaży usług</i>	<i>Zakup usług</i>	<i>Należności z tyt. dostaw i usług</i>	<i>Otrzymane pożyczki</i>	<i>Zobowiązania z tyt. dostaw i usług</i>
I Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o.	-	396	-	-	-
II Wspólne przedsięwzięcie wyceniane metodą praw własności:					
Lineal Sp. z o.o.	61	1 711	1	-	1 158

36.1. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z podmiotami powiązanymi są zawierane na warunkach rynkowych (typowe transakcje handlowe i finansowe).

36.2. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym spółka zależna podpisała umowy pożyczki z Członkami Zarządu na łączną kwotę 56 tysięcy złotych.

36.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Grupy

36.3.1 Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Zarząd	2 957	2 984
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	2 862	2 817
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	95	167
Rada Nadzorcza	424	815
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	424	815
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0	0
Razem	3 381	3 799

Grupa jako kadre kierowniczą traktuje Zarządy Spółek z Grupy.

37. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za okres zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku, dnia 31 grudnia 2017 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego oraz przegląd sprawozdania finansowego półrocznego	284	287
Wydatki bieżące związane z badaniem sprawozdania finansowego	5	5
Usługi doradztwa	0	0
Razem	289	292

38. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą obligacje, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

38.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej).

	Wartość narażona na ryzyko	Zwiększenie/zmniejszenie	
		+1%	-1%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	557	339	-339
Kredyty bankowe	984	-600	600
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	918	-559	559
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 075	1 864	-1 864
Kredyty bankowe	400	-242	242
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 006	-610	610

Dla powyższych wyliczeń założono, że ryzyko stopy procentowej dotyczy głównie kredytów bankowych oraz zobowiązań z tytułu leasingu. Do wyliczenia wartości narażonej na ryzyko przyjęto iloczyn wartości wynikających z bilansu i WIBOR 1m. WIBOR 1 m na dzień 31 grudnia 2018 roku 1,64% (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 1,65%). Zwiększenie/zmniejszenie wykazuje wpływ zwiększenia/zmniejszenia WIBOR 1 m o +1%/-1%.

38.2. Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny. W roku 2018 przychody denominowane w euro wyniosły w przeliczeniu na walutę sprawozdania 34 tysiące złotych co stanowi nieco ponad 0% obrotu (w roku 2017 17 tysięcy złotych co stanowiło nieco ponad 0% obrotu).

Grupa osiąga przychody z tytułu realizacji kontraktów w Norwegii w koronach norweskich (NOK). Ze względu na fakt, że koszty są ponoszone również w koronach norweskich Spółka ocenia ryzyko walutowe jako niematerialne.

Grupa stara się negocjować warunki zabezpieczających instrumentów pochodnych w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia.

Poza tym Grupa podejmuje działania mające na celu minimalizowanie ryzyka walutowego poprzez podpisywanie umów z podwykonawcami, wyrażonych w walucie kontraktowej.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa ze względu na znikomy udział sprzedaży w walucie obcej nie zabezpieczyła transakcji sprzedaży denominowanych w walutach obcych.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe wahania kursu euro przy założeniu niezmienności innych czynników.

	wartość bilansowa w EUR	wartość bilansowa w PLN po kursie wyceny bilansowej	wpływ na wynik finansowy brutto	
			wzrost 4%	spadek 4%
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018				
Środki pieniężne	2	8	0	0
Należności	210	903	36	-36
Zobowiązania	439	1 888	-75	75
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017				
Środki pieniężne	0	0	0	0
Należności	36	150	6	-6
Zobowiązania	757	3 157	-126	126

38.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy związane jest głównie z należnościami z tytułu dostaw i usług. Grupa zawiera transakcje przede wszystkim z jednostkami sektora publicznego – kontrahenci o wysokiej wiarygodności i weryfikowalnej zdolności kredytowej. Podstawowym odbiorcą usług są PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., a także jednostki samorządów terytorialnych. Dlatego też narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne. Służby finansowe monitorują na bieżąco stan należności ograniczając ryzyko nieściągalności.

Grupa współpracuje z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności. Wolne środki pieniężne Grupa lokuje w kilku bankach ograniczając tym samym ryzyko dotyczące środków płynnych. Informacje o jakości kredytowej banków Grupa czerpie z niezależnej agencji ratingowej.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku blisko 33% środków pieniężnych utrzymywana jest na rachunkach jednego z banków (na 31 grudnia 2017 około 32%).

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe jest równa wartości bilansowej następujących instrumentów finansowych:

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe (wartość księgową)	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Środki pieniężne	33 942	186 376
Należności brutto*	321 396	268 507

* Pozycja zawiera: należności finansowe długoterminowe, należności z tytułu dostaw i usług brutto, pozostałe należności finansowe krótkoterminowe

Grupa stosuje model uproszczony kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości dla należności z tytułu dostaw i usług (bez względu na termin zapadalności). Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności. Dla celów oszacowania oczekiwanej

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

straty kredytowej dla należności od odbiorców Grupa wykorzystuje macierz rezerw oszacowaną w oparciu o historyczne poziomy spłacalności należności od kontrahentów. Za zdarzenie niewypłacalności („*default*”) Grupa uznaje brak wywiązania się ze zobowiązania przez kontrahenta po upływie 90 dni od dnia wymagalności należności chyba, że Grupa dysponuje racjonalnymi i możliwymi do udokumentowania informacjami pozwalającymi wykazać, że właściwsze jest kryterium, zgodnie z którym do niewykonania zobowiązania dochodzi po upływie dłuższego czasu. Grupa uwzględnia informacje dotyczące przyszłości w stosowanych parametrach modelu szacowania strat oczekiwanych, poprzez korektę bazowych współczynników prawdopodobieństwa niewypłacalności. Oczekiwana strata kredytowa dla należności od odbiorców jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności.

Ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe przedstawia poniższa tabela:

	Razem	Aktywa z tytułu umów z klientami	Należności z tytułu dostaw i usług			
			Bieżące	<30 dni	30-90 dni	>90 dni
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018						
Wartość brutto narażona na ryzyko	597 550	288 574	298 948	159	725	9 144
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	249	0	82	9	0	158

38.4. Ryzyko koncentracji

Grupa realizuje kontrakty głównie dla jednostek sektora publicznego. Około 87% przychodów ze sprzedaży usług zrealizowanych w 2018 roku (90% w roku 2017) pochodziło z tytułu prac realizowanych na rzecz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Pozostała część sprzedaży dotyczyła robót wykonywanych na rzecz innych jednostek samorządowych. Tak duża koncentracja sprzedaży na rzecz jednego podmiotu powoduje ryzyko wystąpienia zatorów płatniczych w odniesieniu do kontraktów, które PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. finansuje ze środków własnych.

38.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy poprzez okresowe planowanie płynności. Grupa uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, umowy leasingu finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

31 grudnia 2018	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	1 993	54 000	4 000	0	59 993
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 543	10 044	34 034	14 322	61 943
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	13 756	0	13 756

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0	244 703	21 842	8 051	0	274 596
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	0	48	0	0	0	48
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	4 880	0	0	0	4 880
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	759	0	0	0	759
Inne zobowiązania	0	0	0	121	0	121
	<u>0</u>	<u>255 926</u>	<u>85 886</u>	<u>59 962</u>	<u>14 322</u>	<u>416 096</u>

31 grudnia 2017	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	21 355	2 870	0	24 225
Zobowiązania z tytułu leasingu	0	3 404	9 971	36 797	18 213	68 385
Długoterminowe zobowiązania z tytułu kwot zatrzymanych	0	0	0	7 056	0	7 056
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0	209 037	10 920	19	0	219 976
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych	0	47	0	0	0	47
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	0	4 201	0	0	0	4 201
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń	0	4 789	0	0	0	4 789
Instrumenty pochodne	0	86	0	0	0	86
	<u>0</u>	<u>221 564</u>	<u>42 246</u>	<u>46 742</u>	<u>18 213</u>	<u>328 765</u>

39. Instrumenty finansowe

39.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Według oceny jednostki dominującej wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych nie odbiega od wartości bilansowych głównie ze względu na krótki termin zapadalności.

39.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2018

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i prowinzji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		668	-779	-65	100	-76
Aktywa finansowe	UdtW	0	0	0	100	100
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	70	-779	-65	0	-774
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	598	0	0	0	598
Zobowiązania finansowe		-3 087	0	0	157	-2 930
Kredyt w rachunku bieżącym	PZFwgZK	-1 026	0	0	0	-1 026
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	-2 061	0	0	157	-1 904
Razem		-2 419	-779	-65	257	-3 006

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Przychody / (koszty) z tytułu odsetek i provizji</i>	<i>Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Dyskonto</i>	<i>Razem</i>
Aktywa finansowe		2 325	-1361	0	0	964
Aktywa finansowe	UdtW	0	0	0	0	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	581	-1 407	0	0	-826
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	1 744	46	0	0	1 790
Zobowiązania finansowe		-4 310	0	0	72	-4 238
Kredyt w rachunku bieżącym	PZFwgZK	-1 176	0	0	0	-1 176
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	-3 134	0	0	72	-3 062
Razem		-1 985	-1 361	0	72	-3 274

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

39.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2018 - Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1–2 lat	2–3 lat	3–4 lat	4–5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	33 942	0	0	0	0	0	33 942
Obligacje długoterminowe	0	0	0	0	0	0	0
Kredyty w rachunku bieżącym	-1 993	0	0	0	0	0	-1 993
Kredyty w rachunku kredytowym	-50 000	0	0	0	0	0	-50 000
Pożyczki	-4 000	-4 000	0	0	0	0	-8 000
Leasing	-11 946	-9 997	-8 353	-6 754	-5 311	-13 596	-55 957
Razem	-33 997	-13 997	-8 353	-6 754	-5 311	-13 596	-82 008

31 grudnia 2017- Oprocentowanie zmienne

	1 rok	1–2 lat	2–3 lat	3–4 lat	4–5 lat	>5 lat	Ogółem
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	186 376	0	0	0	0	0	186 376
Obligacje długoterminowe	0	0	0	0	0	0	0
Kredyty w rachunku bieżącym	0	-2 870	0	0	0	0	-2 870
Kredyty w rachunku kredytowym	-21 355	0	0	0	0	0	-21 355
Pożyczki	0	0	0	0	0	0	0
Leasing	-11 528	-13 733	-7 422	-6 132	-5 220	-16 959	-60 994
Razem	153 493	-16 603	-7 422	-6 132	-5 220	-16 959	101 157

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała instrumentów finansowych o oprocentowaniu stałym. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie są narażone na ryzyko związane z wahaniami stóp procentowych.

40. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie Grupie zdolności do kontynuowania działalności i realizowania przyjętej strategii z uwzględnieniem minimalizacji kosztu kapitału i maksymalizacji zwrotu dla akcjonariuszy. Zarządzanie kapitałem ma na celu również utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa dostosowuje strukturę finansową do swoich zamierzeń inwestycyjnych oraz uwzględnia aktualne warunki rynkowe. Obecnie głównym źródłem finansowania działalności są zaliczki udzielane przez Zamawiającego na realizację kontraktów. Dodatkowo, strategia Grupy przewiduje stopniową zamianę długu krótkoterminowego na finansowanie długoterminowe oraz że nowo pozyskiwane finansowanie kredytami będzie celowe dla potrzeb realizacji konkretnych umów o roboty budowlane i inwestycji.

Zgodnie z zawartymi umowami z instytucjami finansowymi, Grupa Torpol zobowiązała się osiągnąć wskaźniki finansowe na określonym poziomie. W części umów wskaźnik rentowności brutto liczony według danych za 2018 rok nie został osiągnięty na oczekiwanym przez instytucje finansowe poziomie. Spółka z Grupy zwróciła się do tych instytucji z wnioskiem o odstąpienie od weryfikacji przedmiotowego wskaźnika oraz o odstąpienie od zastosowania

sankcji z tytułu niższego niż wskazano w umowie poziomu wskaźnika. Do dnia publikacji sprawozdania finansowego, instytucje finansowe podjęły pozytywne decyzje w tym zakresie.

Wskaźniki zadłużenia na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

	<i>31 grudnia 2018</i>	<i>31 grudnia 2017</i>
Pozostałe zobowiązania finansowe (długo i krótkoterminowe)	81 171	82 704
Obligacje długoterminowe	0	0
Oprocentowane kredyty i pożyczki	59 993	24 225
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	274 596	219 976
Zobowiązanie z tytułu umów z klientami	5 307	21 209
Pozostałe zobowiązania niefinansowe(długo i krótkoterminowe)	189 153	239 679
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty*	-33 942	-186 376
Zadłużenie netto	576 278	401 417
Kapitał własny	201 810	182 457
Kapitał i zadłużenie netto	778 088	583 874
Wskaźnik dźwigni	0,74	0,69

* W nocy 28 zaprezentowano jaka część z powyższych środków pieniężnych przeznaczona jest wyłącznie na realizację danych kontraktów budowlanych

Zarząd uważa obecny poziom zadłużenia za bezpieczny i nie widzi zagrożeń dla jego terminowej obsługi.

41. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku kształtowało się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018*</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017*</i>
Zarząd Grupy	7	7
Administracja	107	101
Dział sprzedaży	0	0
Pion produkcji	518	471
Pozostali	0	1
Razem	632	580

*Członkowie Zarządu byli zatrudnieni na podstawie umów o pracę do 30 czerwca 2017 r., natomiast od 1 lipca 2017 r. są zatrudnieni na podstawie umów cywilnoprawnych (Umowy o świadczenie usług zarządzania).

42. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Po dniu 31 grudnia 2018 roku miały miejsce następujące zdarzenia mogące mieć istotny wpływ na sytuację jednostki dominującej a pozostające bez wpływu na sprawozdanie za okres zakończony 31 grudnia 2018 roku:

<i>Data</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Rodzaj dokumentu</i>	<i>Wartość zdarzenia w tysiącach</i>	<i>Opis</i>	<i>Nr raportu bieżącego</i>
3 stycznia 2019	PKP PLK S.A.	Podpisanie Aneksu do umowy na zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „Prace na linii		Na mocy Aneksu zmianie uległ termin realizacji robót, który został ustalony na trzeci kwartał 2020 roku. W pozostałym zakresie	1/2019

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

		kolejowej nr 52 na odcinku Lewki-Hajnówka.”		postanowienia Umowy nie uległy istotnym zmianom	
15 stycznia 2019	Generali Towarzystwo Ubezpieczeń S. A.	Zawarto Aneks do umowy ramowej, której przedmiotem jest udzielenie gwarancji kontraktowych w ramach limitu odnawialnego 50 mln zł.		Na mocy Aneksu termin udostępnienia limitu uległ wydłużeniu do 03-10-2019 Pozostałe warunki współpracy w ramach ww. umowy nie uległy zmianom.	2/2019
15 stycznia 2019	PKP PLK S.A.	Unieważnienie aukcji elektronicznej przeprowadzonej przez PKP PLK S.A. w ramach postępowania przetargowego w którym oferta Torpol S. A. otrzymała najwyższą ilość punktów.		Unieważnienie aukcji elektronicznej wskazując jako przyczynę problemy techniczne występujące podczas aukcji, które doprowadziły do krótkotrwałych przerw w komunikacji z jednym z serwisów aukcyjnych Inwestora.	3/2019
17 stycznia 2019	PKP PLK S.A.	Złożenie oferty w postępowaniu przetargowym na wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „Poprawa infrastruktury kolejowej dostępu do Portu Gdańsk”	757 mln PLN	Złożenie najwyższej punktowanej oferty w postępowaniu przetargowym organizowanym przez PKP PLK S. A.	4/2019
5 lutego 2019	PKP PLK S.A.	Zawarcie umowy na wykonanie robót budowlanych.	10,2 mln PLN	Umowa na realizację robót budowlanych podobnych to realizowanych przez Torpol polegających na opracowaniu dokumentacji projektowej i realizacji robót budowlanych w formule „projektuj i buduj” na odcinku Warszawa-Mińsk Mazowiecki, etap 1.	6/2019
6 lutego 2019	PZU S.A.	Aneks do umowy o udzielenie gwarancji ubezpieczeniowych kontraktowych.	120 mln PLN	Na mocy Aneksu limit zaangażowania PZU z tytułu gwarancji udzielonych w ramach umowy będzie obowiązywał od 6 lutego 2019 do 31 stycznia 2020r. W pozostałym zakresie Umowa nie uległa istotnym zmianom.	7/2019
7 lutego 2019	PKP PLK S.A.	Złożenie oferty	391,9 mln PLN	Oferta na wykonanie robót budowlanych na linii 227/249 oraz linii 722 otrzymała najwyższą ilość punktów.	8/2019
15 lutego 2019	PKP PLK S.A.	Złożenie oferty	33,7 mln PLN	Oferta na „Zaprojektowanie i wybudowanie typowych dworców kolejowych dla określonych lokalizacji” otrzymała najwyższą ilość punktów	9/2019

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

22 lutego 2019	TORPOL S.A.	Powzięcie decyzji o dokonaniu niepieniężnych operacji księgowych obejmujących utworzenie odpisu aktualizującego	1,745 mln PLN	Operacje księgowe zostały ujęte w jednostkowym sprawozdaniu finansowym za rok 2018 i nie mają wpływu na sprawozdanie finansowe skonsolidowane za rok 2018.	10/2019
28 lutego 2019	PKP PLK S.A.	Złożenie oferty	936,5 mln PLN	Oferta na „Opracowanie projektów wykonawczych i wykonanie robót budowlanych na stacji Szczecin Port Centralny” otrzymała najwyższą ilość punktów	11/2019
1 marca 2019	PKP PLK S.A.	Złożenie oferty	330,7 mln PLN	Oferta na „Opracowanie projektów wykonawczych i wykonanie robót budowlanych na stacji Łódź Kaliska” otrzymała najwyższą ilość punktów	12/2019
4 marca 2019	Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A.	Aneks do Umowy		Limit na gwarancje kontraktowe uległ zmniejszeniu z kwoty 350 mln PLN do 345 mln PLN. Podwyższeniu uległa kwota sublimitu na gwarancje udzielane na wniosek spółki zależnej do łącznej kwoty 25 mln PLN (dotychczas 10mln PLN)	13/2019
6 marca 2019	PKP S.A.	Unieważnienie przetargu		Unieważnienie przetargu dotyczącego raportu bieżącego nr 9/2019 – oferta z najniższą ceną przewyższa kwotę, którą Inwestor zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zakresu zadania.	14/2019
12 marca 2019	PKP PLK S.A.	Wybór oferty	757 mln PLN	W nawiązaniu do raportu bieżącego nr 4/2019 została powzięta informacja o wyborze oferty. Szacunkowy udział Emitenta ok. 40%	16/2019
13 marca 2019	PKP PLK S.A.	Wybór oferty	391,9 mln PLN	W nawiązaniu do raportu bieżącego nr 8/2019 została powzięta informacja o wyborze oferty. Szacunkowy udział Emitenta ok. 70%	17/2019

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego załączone na stronach od 11 do 97 stanowią jego integralną część

Załącznik 1. Działalność zaniechana

W dniu 20 grudnia 2018 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Torpol Norge AS podjęło uchwałę w przedmiocie otwarcia procesu likwidacji Spółki. Proces likwidacji obejmować będzie zakończenie bieżącej działalności Spółki poprzez wypełnienie wszystkich zobowiązań przy równoległym uzyskaniu środków finansowych poprzez ściąganie wszystkich należności i upłynnienie majątku Spółki w drodze sprzedaży.

Decyzja o rozpoczęciu procesu likwidacji Torpol Norge AS związana jest z ujemnymi wynikami finansowymi i kapitałami własnymi Spółki powstałymi na skutek długotrwałego braku kontraktacji, przedłużającej się w roku 2018 trudnej sytuacji na norweskim rynku postępowań przetargowych spowodowanej niską aktywnością lokalnych zamawiających oraz w dalszym ciągu przesuwaniem w czasie uruchomienia programu Narodowego Planu Transportowego na lata 2018-2029, jak również brakiem pozyskania lokalnego inwestora branżowego dla aktywów Torpol Norge AS.

Wyniki finansowe Spółki Torpol Norge AS przedstawiają się w sposób następujący:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Przychody	-565	33 325
Koszty	19 332	67 856
Strata z działalności operacyjnej	-19 897	-34 531
Przychody/ koszty finansowe netto	-392	-938
Strata przed opodatkowaniem	-20 289	-35 469
Strata z przeszacowania wartości do wartości godziwej minus koszty zbycia	0	0
Strata przed opodatkowaniem na działalności zaniechanej	-20 289	- 35 469
Podatek dochodowy	0	1 076
Strata netto przypisana działalności zaniechanej	<u>-20 289</u>	<u>-36 545</u>

Główne klasy aktywów i zobowiązań Torpol Norge AS wycenione według wartości bilansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2018</i>
Aktywa	
Aktywa niematerialne	0
Rzeczowe aktywa trwałe	2 016
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	0
Należności z tytułu dostaw i usług	227
Środki pieniężne	344
Zobowiązania	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	6 828
Zobowiązania z tytułu podatków	286
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	562
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	0
Kredyty i pożyczki oraz inne zobowiązania finansowe*	29 616
Rozliczenia międzyokresowe w pasywach	561
Zobowiązania netto przypisane działalności zaniechanej	<u>37 853</u>

* zobowiązanie wynika z pożyczki udzielonej przez jednostkę dominującą oraz ze spłaty gwarantowanego kredytu przez jednostkę dominującą

GRUPA TORPOL S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku
(w tysiącach złotych)

Przepływy środków pieniężnych netto Torpol Norge As przedstawiają się następująco:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2018</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>
Przepływy z działalności operacyjnej	-7 591	-13 507
Przepływy z działalności inwestycyjnej	-111	-1 244
Przepływy z działalności finansowej	5 937	14 799
Wpływy/ (wypływy) środków pieniężnych netto	<u>-1 765</u>	<u>48</u>

Na dzień 31 grudnia 2018 roku żadne należności z tytułu dostaw i usług wyodrębnione w ramach działalności zaniechanej nie zostały uznane za nieściągalne i w związku z tym objęte odpisem.

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2018 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne.

	<i>Razem</i>	<i>Bieżące</i>	<i>Przeterminowane, lecz ściągalne</i>				
			<i>< 30 dni</i>	<i>30-90 dni</i>	<i>90-180 dni</i>	<i>180-360 dni</i>	<i>>360 dni</i>
31 grudnia 2018	228	145	14	0	0	69	0

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

<i>31 grudnia 2018</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesiący</i>	<i>Od 3 do 12 miesiący</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	848	0	0	0	848
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	0	1 050	1 108	0	0	2 158
	<u>0</u>	<u>1 898</u>	<u>1 108</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3 006</u>

Grzegorz Grabowski
Prezes Zarządu

Krzysztof Miler
Wiceprezes Zarządu

Marcin Zachariasz
Wiceprezes Zarządu

Tomasz Krupiński
Wiceprezes Zarządu

Marta Izdebska
Dyrektor Biura Rachunkowości

Poznań, dnia 15 marca 2019 roku